

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΩΘΕΗΣ 19 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1966 | ΑΡΙΘ 22

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ "ΟΥΜΑΝΙΣΤΙΚΟΥ," "Η ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ ΕΞ ΕΠΟΨΕΩΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ

Ε'.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι τὰ κλασσικὰ πρότυπα δεόν νὰ χρησιμοποιῶνται μετὰ μεγίστης προσοχῆς, καθ' ὅσον ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἔχει καὶ πλεῖστα στοιχεῖα, τὰ ὅποια εἶναι ἀπαράδεκτα διὰ τὴν χριστιανικὴν συνείδησιν. Καὶ αὐτὰ τὰ ἐκλεκτὰ πνεύματα τῆς ἀρχαιότητος λαμβάνουν κριτικὴν στάσιν τὸ ἕν ἐναντι τοῦ ἄλλου. Τοιοῦτοτρόπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ, παρατηρεῖ τις ἀμφιρρέπειαν, ἔλλειψιν πάσης ἐνότητος καὶ συνεχῆ σύγκρουσιν μεταξὺ τῶν συστημάτων αὐτῆς. Ὁ Πλάτων ἀπέκλειεν ἐκ τῆς «Πολιτείας» αὐτοῦ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ὁμήρου, καθ' ὅσον ἐθεώρει αὐτὴν ἐπιβλαβῆ. Ὁ Ξενοφάνης ἔλεγεν, ὅτι ὁ Ὁμηρὸς καὶ ὁ Ἡσίοδος ἀπέδιδον εἰς τοὺς Θεοὺς «ὅσα παρ' ἀνθρώποισιν ὄνειδα καὶ ψόγος ἐστί, κλέπτειν, μοιχεύειν καὶ ἀλλήλοισι ἐξαπατεῦειν»¹.

Δι' αὐτό, ὡς τονίζει ὁ R. Livingstone, ἂν καὶ ἐνθερμὸς θιασώτης καὶ ἀπόστολος τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἰδεωδῶν, ἀφ' ἑκείνου φιλοσοφία τοῦ (κλασσικοῦ) Ἀνθρωπισμοῦ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ γιὰ τὸν χαρακτηρὰ ὅ,τι μπορεῖ νὰ κάμῃ ὁ Χριστιανισμὸς... Εἶναι ἠθικὴ φυσικὴ καὶ ὄχι ἐξ Ἀποκαλύψεως². Ἐπομένως «τίποτε δὲν θὰ ἦταν πιὸ ξένο πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τῆς λατρείας χωρὶς σκέψις ἢ τὴν δουλικὴ ἀπομίμησι τῆς Ἑλλάδος. Τίποτε δὲν θὰ ἦταν πιὸ κοῦφο ἀπὸ μιὰ ἀρχαιολογία, ποὺ θὰ προσπαθοῦσε νὰ φέρῃ στὴ ζωὴ ἕναν περασμένον πολιτισμὸν λησμονῶντας π.χ. τὰ ἰδανικά τοῦ Χριστιανισμοῦ ἢ τὶς μεθόδους τῆς ψυχολογίας ἢ τὰ δῶρα τῆς ἐφηρμοσμένης ἐπιστήμης, ἐπειδὴ αὐτὰ ἦσαν ἀγνωστα στὸν Πλάτωνα»³. Καὶ τὰ ἐκλεκτὰ λοιπὸν στοιχεῖα τοῦ

1. R. Livingstone, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 82.

2. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 63.

3. Αὐτόθι, σελ. 38.

παραδεδομένου «ούμανιστικοῦ» ιδεώδους, ἐξεταζόμενα ἐν σχέσει πρὸς τὴν σύγχρονον πολιτιστικὴν κατάστασιν, ἀποδεικνύονται μονομερῆ καὶ στενά, οὐδαμῶς λαμβάνοντα ὑπ' ὄψει σπουδαιότατα σημεῖα τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἀδυνατοῦντα νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰς πολλαπλᾶς ἀνάγκας τῆς κοινωνίας⁴.

Ἐκ τῶν λεχθέντων συνάγεται, ὅτι ἡ κλασσικὴ ἀρχαιότης καὶ αἱ κλασσικαὶ σπουδαὶ εἶναι τελείως ἀνεπαρκεῖς, ἵνα δώσουν ἐν ὁλοκληρωμένον σύστημα γνησίων ἀνθρωπιστικῶν ιδεωδῶν. Βεβαίως ὁ Χριστιανισμός, ὡς εἶδομεν, ἐκτιμᾷ τοὺς πνευματικούς θησαυρούς τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος. «Τὸ νὰ φύγουμε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα θὰ ἦταν σὰν νὰ κόβαμε τὰ κύρια νεῦρα τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, νὰ φτωχύνουμε τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ τὸν ἐμποδίζαμε νὰ χρησιμοποιοῖ μερικὲς ἀπὸ τὶς πύθ ὑψηλὰς ἰκανότητές του»⁵.

Εἰς τὸν ἀρχαῖον ἐλληνικὸν πολιτισμὸν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν πλεῖστα ἐκλεκτὰ ιδεολογικὰ καὶ μορφολογικὰ ἀνθρωπιστικὰ στοιχεῖα, ἅτινα ἀφόβως δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς συνειδήσεως⁶. Ὡς ἀναπτύσσει ὁ W. Jüger, τὸ ἰδιαιτέρο γνῶρισμα τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἶναι «ἡ καθαρὴ διαμόρφωσις τοῦ ἀνθρωπίνου στοιχείου σὲ ὅλες τὶς σφαῖρας τῆς ζωῆς· μετὰ τὴν κρατικὴν, τὴν θρησκευτικὴν, τὴν καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ζωὴν, ἐπιδιώκεται μιὰ ἀρμονικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρώπου κατὰ ἓνα τρόπον, ὥστε ὅλες αὐτὲς οἱ περιοχὲς γίνονται «ἀνθρωπομορφικές»... Αὐτὸ εἶναι ἡ ἐλληνικὴ παιδεία, ποὺ ξεχωρίζει τὸν κόσμον τῶν ἐλλήνων ἀπὸ τὰ βάρβαρα ἔθνη· αὐτὸ τὸ ιδεῶδες ἐπῆραν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ τὴν *virtus* καὶ *humanitas* καὶ τὸ ἀνανέωσε ἔπειτα ἡ Ἄναγέννησις»⁷. Ὡσαύτως οἱ Χριστιανοὶ δύνανται νὰ ὠφεληθοῦν καὶ οὐσιαστικῶς ἐκ τῆς ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Οὕτω, κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον Νύσσης, ἡ μελέτη τῶν κλασσικῶν συγγραφέων ἰσχυροποιεῖ ἐνίοτε τὴν πίστιν καὶ τὴν θέλησιν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς ἀρετῆς⁸.

Ἄλλ' ὅμως, ἂν καὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξαν «συνετοὶ καὶ φιλελεύθεροι ἀπολογηταὶ τῶν ἀρχαίων»⁹, ἐν τούτοις,

4. Ἐξ ἀρχοποῦλου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Παιδαγωγικὴν, Ἀθήναι 1934, σελ. 214.

5. R. Livingstone, μν. ἔ., σελ. 16.

6. Karl Weiss, Die Erziehungslehre der drei Kappadozier, Freiburg im Breisgau 1903, σελ. 163.

7. Κ. Δ. Γεωργούλη, Ἡ μελέτη τῶν ἐλληνικῶν ἀνθρωπιστικῶν γραμμάτων, Θεσσαλονίκη 1938, σελ. 42.

8. Migne Ἐ. Π. 31, 572· 31, 576Α· 31, 568 Β· 32, 236Α· 46, 901ΑΒ. Karl Weiss, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 164—165.

9. Dörrens, Der hl. Basilius und die Klassischen Studien, Leipzig 1857, σελ. 41.

Ο ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

Ἐπικήδειος λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Καρδίτσας κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀοιδήμου Μητροπολίτου Χίου κυροῦ ΠΑΥΛΟΥ.

«Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος κριτῆς» (Β' Τιμ. δ', 8).

Σεβασμιότατοι ἄγιοι Ἀρχιερεῖς, ἀγαπητοὶ Χριστιανοί,

Τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς εἶπε κάποτε ὁ μέγας Παῦλος. Θὰ μπορούσε νὰ τοὺς ἐπαναλάβῃ καὶ ὁ σεπτὸς μας νεκρὸς, ὁ Παῦλος, ὁ Μητροπολίτης Χίου. Γιατὶ ὁ σεπτὸς μας νεκρὸς ἐβάδισε τὰ ἴχνη ἐκείνου τοῦ Παύλου, τοῦ ὁποῖου τὸ ἐνδοξον ὄνομα ἐπαξίως ἔφερε καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ ζωὴ καὶ οἱ ἀγῶνες ἐγέμιζαν καὶ ἐστόλιζαν

δρομώμενοι ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἱεραρχικῆς κλιμακώσεως τῶν ἀξιῶν, τονίζουσαν παραλλήλως τὴν ἀσύγκριτον ὑπεροχὴν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Οὕτως ὁ Μ. Βασίλειος ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 223 ἐπιστολῇ αὐτοῦ τονίζει, ὅτι ἡ σοφία τοῦ κόσμου, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ὁποίας ἐδαπάνησε ματαιοδόξως τὴν νεότητά αὐτοῦ, εἶναι ἀσήμαντος καὶ ματαία ἐν σχέσει πρὸς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν λάμπην τοῦ φωτός τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας¹⁰. Κατὰ τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνὸν μόνον μία σοφία ὑπάρχει, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ σοφία τῶν ἀρχαίων εἶναι ἀσσοφος σοφία¹¹. Δι' αὐτό, ὅταν ὁ ἱερὸς οὗτος πατήρ πέμπῃ εἰς τὸν Ἀδαμάντιον βιβλία πρὸς σπουδὴν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ρητορικῆς, συγχρόνως ἀποστέλλει εἰς αὐτὸν καὶ ἐπιστολήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ λέγει, ὅτι ἀνώτερος τῶν ἐπιμελῶν σπουδῶν εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ¹². Αἱ κλασσικαὶ σπουδαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἐπίγεια πράγματα, ἅτινα ἀπλῶς δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς μέσα πρὸς ἀπόκτησιν τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν¹³.

(Συνεχίζεται.)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

10. Migne Ἐ.Π. 32, 824A.

11. Migne Ἐ.Π. 35, 533B' 35, 1245B.

12. Migne Ἐ.Π. 37, 378.

13. Karl Weiss, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 167—170.

τὴν δική του τὴν ζωή. Καὶ πράγματι, ὁ καλὸς ἀγῶν καὶ ὁ δρόμος τῆς ἀληθινῆς ζωῆς, καὶ ἡ πίστις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας συνθέτουν τὴν προσωπικότητα τοῦ σεπτοῦ μας νεκροῦ καὶ τὴν ὅλην ζωὴν του, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ γνωρίσωμε. Γιατὶ εἶναι ἡ ζωὴ του σύντομη μὲν, ἀλλὰ μιὰ συνεχῆς ἔμπνευσις καὶ ὠραία διδασκαλία.

Ἦταν ὁ προκείμενος νεκρὸς ἓνα ἀγνὸ χωριατόπουλο. Ἐκ τῆς Καπᾶ Καρδίτσας. Γεννήθηκε στὰ 1922. Βασίλης ἦταν τὸ ὄνομά του. Ὁ πατέρας του ἦταν Ἱερεὺς καὶ Δάσκαλος στὸ χωριό του. Καὶ ἡ μάνα του, ποὺ σήμερον ἀντικρούζει ἡρεμα νεκρὸ αὐτὸ τὸ χωριατόπουλο, ἦταν μιὰ καλὴ παπαδιά καὶ θεοφοβούμενη γυναίκα. Ἦσαν 10 ὄλα τὰ παιδιά. 12μελής, λοιπόν, ἡ οἰκογένεια.

Τεράστιες δυσκολίες. Σοβαρὰ προβλήματα. Εἶναι ἡ συντήρησις. Καὶ ἡ μόρφωσις. Καὶ ἡ χειραγώγησις τόσων παιδιῶν. Καὶ ὅμως, ὁ παπα—Κώστας, ὁ πατέρας του, καὶ ἡ κυρία Σεβαστή, ἡ μητέρα του ὀρθώνονται ἀπόητοι καὶ θαρραλέοι καὶ μένουν πιστοὶ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὰ παιδιά ξεπετιοῦνται. Ἔχουν πάρεμ καλὰς ἀρχὰς στὸ σπῆτι τους. Καὶ δείχνουν τοὺς καρποὺς τῆς σιωπηρᾶς, ἀλλὰ θετικῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς, ποὺ πῆραν ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς γονεῖς.

Καὶ τὸ μικρὸ μας χωριατόπουλο, ὁ Βασίλης, βγάζει τὸ Δημοτικὸ σχολεῖο τοῦ Χωριοῦ. Ὑστερα ἀπὸ ἕξη χρόνια καὶ τὸ Γυμνάσιο Καρδίτσας. Καὶ ἀμέσως πηγαίνει στὰ Γιάννενα. Παίρνει μέρος στὶς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας. Εἰσάγεται στὴ Σχολὴ καὶ παρακολουθεῖ τὰ μαθήματά του τοῦ Ἀ' ἔτους. Λαχταρᾷ νὰ γίνῃ δάσκαλος μιὰ μέρα, καὶ μάλιστα στὸ χωριό του.

Ἄλλὰ!... Ἀρχίζει ὁ πόλεμος μὲ τοὺς Ἱταλοὺς στὴν Ἀλβανία. Πεθαίνει καὶ ὁ πατέρας του, ὁ παπα—Κώστας. Περίλυπος ἀναγκάζεται νὰ ἐπιστρέψῃ στὸ χωριό του. Ἦτανε ἓνα ὄνειρο ποὺ ἔσβυσε. Ὁ Βασίλης δὲν θὰ γίνῃ δάσκαλος.

Ζῆ τώρα στὴν περίοδο τῆς κατοχῆς. Ἡ φτώχεια καὶ ἡ γύμνια, ἡ πείνα καὶ ἡ στέρησις δέρονουν πιὸ ἔντονα τὴν οἰκογένεια τοῦ Βασίλη. Μά, δὲν ἀπογοητεύεται, τὸ μικρὸ μας χωριατόπουλο, ὁ Βασίλης. Ὀπλίζεται μὲ θάρρος καὶ πίστι καὶ μπαίνει στὸν ἀγῶνα. Ἀκούει τὴν προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Θέλω ὑμᾶς ἐργαζομένους καὶ μὴ περιεργαζομένους». Ὁχι, λοιπόν, στὸ καφενεῖο τοῦ χωριοῦ. Ὁχι στὸ κρεββάτι τοῦ σπιτιοῦ. Πηγαίνει στὸ χωράφι. Μιὰ χρονιά, δυὸ χρονιές, τρεῖς χρονιές. Ὁ Βασίλης ἔχει ἀφήσει τὴν πέννα καὶ τὸ μολύβι, ἔχει πάρεμ τώρα τὸ ἀλέτρι στὸ

χέρι και οδηγώνει τὰ λίγα χωράφια και σπέρνει τὸ σιτάρι γιὰ τὸ ψωμί τοῦ σπιτιοῦ. Ἐκεῖ κάνει τοὺς ωραίους δραματισμούς του: — «Θεέ μου, νὰ μὲ ἀξιώσῃς και μένα μιὰ μέρα νὰ σπέρνω τὸ θεῖο σου λόγο στὶς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων!...».

Μὲ τὸν μεγαλύτερο ἀδελφὸ του πηγαίνει κάθε τόσο στὸν Βόλο. Ἀγοράζει λάδι και γυρίζει τὰ χωριά τῆς Θεσσαλίας, γιὰ νὰ τὸ ἀνταλλάξῃ μὲ ἄλλα τρόφιμα. Εἶναι πράγματι ἕνα ἡρωϊκὸ και ἀξιέπαινο παιδί τὸ χωριατόπουλο, ὁ Βασίλης.

Και ἦλθε κάποια μέρα ἡ ἀγγὴ τῆς λευτεριάς τὸ 1944. Και τὸ μικρὸ χωριατόπουλο πετάει στὴν Ἀθήνα. Μὲ ἕνα βασικὸ σκοπὸ: Νὰ προσδεύσῃ. Νὰ βοηθήσῃ τὴν χήρα μητέρα και τὰ μικρότερα ἀδελφία του. Και μπαίνει στὴ σκληρὴ δουλειά. Θέλει νὰ βρῇ ἕνα μπακάλικο. Τοῦ προσφέρεται, ὅμως, μιὰ καλλίτερη ἐργασία. Εἶναι μιὰ θέσις στὴν Ἀστυνομία πόλεων. Ὁ Βασίλης στὴν ἀρχὴ ἀρεῖται. Πειθαρχεῖ ὅμως στὴν πίεσι τοῦ μεγαλύτερου ἀδελφοῦ. Και γίνεταί ἀστυνομικὸς. Και συγχρόνως σπουδάζει. Τὶ σπουδάζει; Ἐχει ἐγγραφῆ στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τώρα φανερώνετα ὁ προγραμματισμὸς του. Θὰ γίνῃ μιὰ μέρα Θεολόγος. Καί... Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ἀκόμα τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς καρδιάς του.

Και τώρα ὁ νέος τοῦ χωριοῦ, ἄβγαλτος, ἄπειρος, μέσα στὴν Ἀθήνα, στὴν ἀστυνομία, στὸ Πανεπιστήμιο. Πόσοι κίνδονοι ἤθικοι και πνευματικοὶ τὸν περιτριγυρίζουν! Τὶ παγίδες στίρνονται γιὰ νὰ καταστρέψουν τὴν ἀγνότητα αὐτοῦ τοῦ νέου! Πόσοι πειρασμοὶ τὸν κτυποῦν μὲ ὀρμὴ γιὰ νὰ τοῦ σπάσουν τὰ φτερὰ τῆς ψυχῆς του και νὰ τοῦ ξεριζώσουν τὴν πίστι!.

Ὁ Θεὸς δὲν τὸν ἀφίνει μόνον. Ἐρχεται πλοῦσια ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Δίπλα στὸν Βασίλη, στοὺς πόνους και στὰ προβλήματα, στὶς χαρὰς και στὶς λαχτάρες τους, στέκει μὲ σύνεσι και ὑπομονὴ και στοργὴ ἕνας πνευματικὸς πατέρας. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης τότε και σήμερα Μητροπολίτης Δημητριάδος Δαμασκηνὸς Χατζόπουλος. Εἶχε τότε ἐπιστρέφει ἀπὸ τὰ μαρτυρικὰ κάτεργα τοῦ Νταχάου τῆς Γερμανίας. Αὐτὸς παραλαμβάνει τὴν ἀνήσυχη νεανικὴ ψυχὴ τοῦ Βασίλη. Και τὴν προφυλάσσει ἀπὸ τὴν φθορά. Και τὴν καλλιεργεῖ στὴν ἀρετὴ. Και τὴν ἐξοπλίζει μὲ δύναμι θεϊκὴ. Και μὲ τὴν θετικὴ αὐτὴ συμπαράστασι τοῦ πνευματικοῦ του πατέρα, ὁ Βασίλης περνᾷ τὰ ἐπικίνδυνα φοιτητικὰ του χρόνια. Τὴν ἡμέρα ἐργάζεται. Τὸ βράδυ μελετᾷ. Και στὸν ἐλεύθερο χρόνον τρέχει στὸν πνευματικὸν του, στὴν Ἐκκλησίαν, στὴν προσευχὴ, στὸ κήρυγμα. Προετοιμάζεται γιὰ τὴν μεγάλη στιγμὴ.

Καὶ ἦλθε ἡ μεγάλη στιγμή! Συνήρτησε ἀντιδράσεις σφοδρές. Γνώρισε ἐμπόδια μεγάλα. Ἀλλὰ ἡ μεγάλη στιγμή ἦλθε. Τὴν ἔφερε ὁ Θεός. Καὶ ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Βασιῆλ.

Ἦταν ἡ 25 Μαρτίου 1951. Ὁ Βασιῆλης, πτυχιούχος πλέον τῆς Θεολογίας, ὄρμιος, ἔτοιμος, ἔχει γονατίσει ἐμπρὸς στὸ θυσιαστήριο τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς Κυπαρισσίας. Δίπλα, ὁ πνευματικός του πατέρας, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δαμασκηνός, ὄρθιος μὲ σπαραγμένη καρδιὰ καὶ μὲ τρεμάμενη φωνὴ ἀπὸ τὴν συγκίνησι, τὸν προσφέρει στὸν μεγάλο Θεό μας. Καὶ ὁ Βασιῆλης χάνεται πλέον ἀπὸ τὴν σκηρὴν τοῦ κόσμου τούτου. Ἐτάφη. Ἀλλὰ ἀνασταίνεται ὁ Παῦλος, ὁ Διάκονος, ὁ Ἱερεὺς καὶ Ἀρχιμανδρίτης πὺν παίρνει μὲ ζῆλον τὴν ὑπεύθυνη θέσι τοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας. Τώρα ὁ Παῦλος μπαίνει στὸ «γεώργιο τοῦ Θεοῦ» καὶ ἀροτριᾷ τίς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ σπέρνει πλουσίως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐπισκέπτεται ὅλα τὰ χωριά. Ἀνεβαίνει, πολὺ νέος τότε, στίς πύχτες κορφές. Καὶ φέρνει στοὺς ἀγνοοὺς κατοίκους τῶν χωριῶν τὸ μῆνυμα τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Δὲν ὑπολογίζει κόπους καὶ μόχθους καὶ στερήσεις. Κρατᾷ στὸ ἓνα χέρι τὸν σταυρὸ καὶ στὸ ἄλλο τὸ Ἐὐαγγέλιο καὶ ἀκαταπόνητος προχωρεῖ—χειμῶνες καλοκαίρια—στὸ δρόμον τῆς πύχτες ἀποστολῆς, τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τὴν ἔντονη αὐτὴν ἱεραποστολικὴ δραστηριότητα διακόπτουν προσωρινῶς, γιὰ μιὰ τριετία, οἱ σπουδές του στὸ Παρίσι, σπουδές πὺν θὰ τοῦ δώσουν πλοῦσια ἐφόδια καὶ νέες δυνάμεις γιὰ μιὰ νέα πνευματικὴ δραστηριότητα στὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ στὸ Παρίσι, ὁ π. Παῦλος, δὲν ἀσχολεῖται μὲ θεωρίες καὶ ξηρὸς ἐπισημονικὸς γνώσεις. Θὰ ἀσχοληθῆ μὲ τὴν πρακτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Κατηχητικὴν, τὴν Ποιμαντικὴν καὶ τὴν ψυχολογία. Καὶ θὰ γνωρίσῃ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τῶν ξένων Κληρικῶν. Καὶ θὰ μεταφέρῃ στὴν πατρίδα ὅ,τι εἶναι χρήσιμο, ὅ,τι εἶναι ἀποτελεσματικόν, ὅ,τι εἶναι κατάλληλον στὰ δικὰ μας πλαίσια τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς πραγματικότητος.

Ἦστερα ἀπὸ 3 χρόνια, τὸ 1958, ἐπιστρέφει στὴν ἀγαπητὴ του ἐπαρχία τῆς Τριφυλίας καὶ ξαναρχίζει τὴν ἐργασία του μὲ νέον παλμό, μὲ ἓνα θεῖον ζῆλον, μὲ ἀνανεωμένους τίς δυνάμεις, τόσο ἔντονα, πὺν κάνει ὄλους νὰ τὸν θαυμάζουν. Εἶναι μιὰ ἐργασία πὺν ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσῃ. Μοῦ ἔλεγε ἀργότερα στὴν Ἀθήνα: « Ἀλησιμόνητα μοῦ εἶναι αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς Τριφυλίας. Δουλειὰ καὶ χαρὰ. Ἀχ, νὰ ξαναγύριζα πάλι στὴν ἐπαρχία! ». Τόσο γόνιμα ἦσαν αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς ἐντατικῆς δουλειᾶς.

Ἄλλ' ἔρχεται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὸ 1960 καὶ τὸν τοποθετεῖ σὲ ὑψηλότερη σκοπιὰ. Τὸν τοποθετεῖ στὴν ἐπίκαιρη καὶ ὑπεύθυνη θέσι τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Θείου Κηρύγματος στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία. Ἐκεῖ τὸν ἐγνώρισα προσωπικὰ. Ἦμουν ἐγὼ τότε Διευθυντὴς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Καὶ ἡ γνωριμία μας ἔγινε καλὴ συνεργασία. Καὶ ἡ συνεργασία προχώρησε στὸν στενὸ πνευματικὸ δεσμό.

Ὡς Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας διεπίστωσα τὴν ἀνεξάντλητη ἐργατικότητά του. Τὸν ἀδαμάντινο χαρακτήρα. Τὴν μεγάλη, λεβέντικη καρδιά του. Τὴν αὐστηρότητα τοῦ ἤθους του. Τὴν εὐρύτητα τῆς σκέψεώς του. Ἦταν πάντα καθισμένος τὸ γραφεῖο του καὶ συνεχῶς ἔγραφε. Δὲν ἔχανε τὸν καιρὸ του σὲ ἄσκοπες ἢ καὶ ἐπιβλαβεῖς συζητήσεις. Διαρκῶς ἐργαζόταν. Καὶ μὲ χαρὰ, πὸν δὲν κρυβόταν, διαβάζαμε τὰ ὥραια του ἄρθρα στὸ περιοδικὸ «Χαρούμενο σπίτι» καὶ τὰ θαυμάσια βιβλία του, πὸν πρόφθασε νὰ ἐκδώσῃ: «Ὁ λειτουργικὸς καὶ Χριστιανικὸς χαρακτήρ τοῦ Κατηχ. Σχολείου», «οἱ Χίλιαστὰι» καὶ τὸ τελευταῖο του μὲ τίτλο «Στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ», μὲ τὸ ὁποῖο ἀπευθύνεται στοὺς γονεῖς δίδοντας ὑπέροχες ὁδηγίες γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν παιδιῶν τους.

Τὸν θαύμαζα κυριολεκτικὰ, ὅταν τὸν ἔβλεπα νὰ διοργανῶν ἰς ὥραϊες ἀποχαιρετιστήριες δεξιώσεις γιὰ τὶς νέες πὸν ἔφευγαν γιὰ τὴν Αὐστραλία, προσπαθῶντας νὰ τὶς βοηθήσῃ νὰ μὴ λησμονήσουν στὴν ξενιτειὰ τὴν θρησκεία τους καὶ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἀποροῦσα πῶς εὔρισκε καιρὸ νὰ ὑπηρετῇ συγχρόνως καὶ στὸν Πανεπιστημιακὸ Ναὸν τῆς Καπνικαρέας καὶ ἀργότερα στὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίας Τριάδος Βύρωνος, ἀντιμετωπίζοντας καὶ ἐκεῖ πολλὰ καὶ δύσκολες καταστάσεις καὶ μεριμνῶντας γιὰ τὸ πνευματικὸ καλὸ τῶν φοιτητῶν καὶ ὄλων ἐκείνων πὸν ἔτρεχαν σὰν διψασμένα καὶ πονεμένα ἐλάφια στὴν ἀγάπη του. Καὶ νὰ τρέχῃ ἀκόμα, στὴν Ἱ. Μονὴ Πεντέλης νὰ διδάσκῃ στοὺς Ἱερεῖς—μαθητὰς τοῦ Πνευματικοῦ Φροντιστηρίου, σύγχρονα κοινωνικὰ προβλήματα. Ἀλήθεια πῶς τὰ κατάφερε!

Καὶ φάτισε ἡ μέρα τῆς 17ης Νοεμβρίου 1966. Ὁ π. Παῦλος ἐκλέγεται ἀπὸ τὴν σεπτὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Μητροπολίτης Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἰνουσῶν. Καὶ σὲ δυὸ ἡμέρες μᾶς ἔφυγε. Στὶς 21 Νοεμβρίου στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῆς Χίου χειροτονεῖται Ἐπίσκοπος ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἀλεξανδρονπόλεως Ἰωακείμ, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Κυρίλλου, Μυτιλήνης Ἰακώβου, Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ καὶ Δημητριάδος Δαμασκηνῶ.

Χαρά και πόνος γεμίζουν τότε τὴν καρδιά μας στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία. Χαρά γιὰ τὴν προαγωγή ἑνὸς ἀγαπητοῦ ἀδελφοῦ μας. Πόνος γιὰ τὴν στέρησι ἑνὸς ἐκλεκτοῦ ἐργάτου και συνεργάτου μας.

Ἀπὸ τότε χωριστήκαμε. Ὁ π. Παῦλος πνευματικὸς ποιμὴν πλέον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χίου ἀρχίζει μιὰ νέα σταδιοδρομία. Δὲν τὸν ζαλίζει ἡ δόξα τοῦ ἀξιώματος και ἡ λάμψις τῆς πατερίτσας και τὸ ὕψος τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρόνου. Ἐξακολουθεῖ νὰ μένη ἀπλός, ἐργατικός, προσηγής, εὐγενικός. Ὑπηρετεῖ τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τῆς σωτηρίας τοῦ ποιμνίου του. Δὲν ὑπάρχει καιρὸς πλέον διὰ τὴν πρωτεύουσαν. Μένει στὴν Χίο. Ἐπισκέπτεται ὅλα τὰ χωριά. Και δίνει νέα πνοή και νέα ζωὴ παντοῦ. Σκορπίζει τὰ ἀνθόνερα τῆς ἀγάπης. Ἐμπνέει θάρρος. Πλησιάζει τοὺς πτωχοὺς. Δὲν ἀποστρέφεται τοὺς πλουσίους, τοὺς ἐφοπλιστὰς τοῦ νησιοῦ. Ἐπικαλεῖται τὴν ὕλική συμπαραστάσι τους. Και ἀφοῦ τὴν ἐξασφαλίζει ἀμέριστη και πλούσια καταρτίζει τὰ ὠραία και ἀνωτέρας πνοῆς προγράμματά του. Γιὰ τοὺς φτωχοὺς. Γιὰ τὴν γεροντικὴ ἡλικία. Γιὰ τοὺς νέους. Γιὰ τοὺς φοιτητὰς. Γιὰ τοὺς γονεῖς.

Ἀλλά... ἤλθε και ἡ στιγμή πὸν ὅλα σταμάτησαν. Δὲν πέρασαν 11 μῆνες ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς χειροτονίας του εἰς Ἐπίσκοπον. Και σὲ ἡλικία 44 ἐτῶν, αὐτὸς ὁ ὑψηλόκορμος και ρωμαλαῖος λεβέντης λυγίζει. Μοῦ ἔλεγε στὸ νοσοκομεῖο Κυριακῆ βράδν: «Νοιώθω τὰ πόδιά μου κομμένα. Ἐνας μικρὸς πυρετὸς μὲ βασανίζει. Ἀλλά θὰ περάσῃ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ». Ἀλλά δὲν πέρασε. Τὴν ἄλλη ἡμέρα ὁ π. Παῦλος εἶχε φύγει ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν. Ἐφυγε ὁ Δεσπότης πὸν ἦταν κάποτε τὸ φτωχὸ χωριατόπουλο τοῦ Παπᾶ, πὸν σπούδασε κάποτε γιὰ λίγο στὴν Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία Ἰωαννίνων, πὸν δούλεψε σκληρὰ στὸ χωράφι τοῦ χωριοῦ του, πὸν ἔγινε και ἀστονομικός γιὰ νὰ σπουδάσῃ Θεολογία στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, πὸν ἔγινε Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τριφυλίας και Ὀλυμπίας, πὸν σπούδασε στὸ Παρίσι, πὸν ἔγινε Διευθυντὴς Θείου Κηρύγματος στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, πὸν ἔγραψε τόσα ἄρθρα και συγγράμματα, πὸν ἔγινε τέλος Μητροπολίτης Χίου. Αὐτὸς εἶναι τώρα ἐμπρὸς μας νεκρὸς και ἄπνους.

Στὸ χωριὸ τοῦ Καπᾶ, στὴν Ἀθήνα, στὴν Κυπαρισσία, στὴν Ἀθήνα πάλι, στὴ Χίο, ἔζησεν ὁ σεπτὸς μας νεκρὸς «ἐν κόπῳ και μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν ψύχει, ἐν γυμνότητι» (Β' Κορ. ια', 27), «ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ» (Β' Κορ. ιβ', 10). Πρόσσεχε νὰ μὴ δίδῃ σὲ κανένα γιὰ τίποτε ἀφορμὴ «ἵνα μὴ μωμη-

θῆ ἡ διακονία». Δὲν ἐλάλησε «ἐν λόγῳ κολακείας». Δὲν ἐδοῦλεψε «ἐν προφάσει πλεονεξίας». Δὲν ἐζήτησε «ἐξ ἀνθρώπων δόξαν» (Α΄ Θεσ. β΄, 5—6). Ἐσπούδασε καὶ ἐμορφώθη εἰς τὴν Σχολὴν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὸν ὁποῖον καὶ ἐμμείτο ἐν τῇ «διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς καὶ τοῖς παθήμασιν» (Β΄ Τιμ. γ΄, 10—11). Ἐξῆσε ἐν Χριστῷ καὶ διὰ τὸν Χριστόν, «οἶον τὸν λόγον τοιόνδε καὶ τὸν τρόπον καὶ οἶον τὸν τρόπον τοιόνδε καὶ τὸν λόγον ἐπιδεικνύμενος». Καὶ αὐτὴ ἡ ἀνωτερότης, ἡ πνευματικότητα, ἡ πίστις τοῦ σεπτοῦ μας νεκροῦ, ἔδωσε δύναμιν στήν τραγικὴ χήρα μητέρα του νὰ πῆ, τὴν ὥρα ποὺ ἀντίκρουσε μέσα στὸ φέρετρο τὸ γιό της τὰ περίφημα λόγια: «Ἦθελα ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ μου νὰ προσφέρω στὸν Χριστὸ καὶ στήν Ἐκκλησία. Πρόσφερα τὸν Παῦλο. Τώρα ὁ Θεὸς μοῦ τὸν πῆρε. Χαλάλι».

Καὶ πράγματι. Τὸν π. Παῦλο τὸν πῆρε ὁ Θεός. Τὸν ἤθελε κοντά του. Ἦθελε νὰ τὸν στεφανώσῃ ἀπὸ τώρα. Γιατὶ ὁ σεβαστὸς καὶ ἀγαπητὸς μας Παῦλος τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσθη. Τὸν δρόμον τῆς πνευματικῆς καὶ χριστιανικῆς ζωῆς ἐτελείωσε. Τὴν πίστι τὴν ἀληθινὴν καὶ ἀμώμητον ἐτήρησε.

—Μακαρίᾳ λοιπὸν εἶναι ἡ ὁδὸς τὴν ὁποῖαν βαδίζεις σήμερα, Σεπτὲ καὶ ἀγαπητέ μας Παῦλε. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ ψυχὴ σου σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται πλησίον τοῦ ἁγίου Θεοῦ. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι πλησίον τοῦ Θεοῦ ἀναπαύεσαι ἐκ τῶν κόπων σου. Καὶ μὲ τὴν πεποίθησιν αὐτὴν πνίγουμε μέσα μας τὸν πόνο τοῦ χωρισμοῦ καὶ ὑψώνουμε κραυγὴν ἰκεσίας: «Δεόμεθά σου, ἰκέτενε τὸν Κύριον καὶ Θεόν μας νὰ παρηγορῇ τὴν πονεμένη μητέρα σου, τὸν στοργικὸν σου πνευματικὸν πατέρα, τοὺς ἀδελφούς σου, τοὺς φίλους σου, τὰ πνευματικά σου τέκνα. Δεόμεθά σου, Παῦλε, ἰκέτενε τὸν Κύριον νὰ προστατεύῃ τὴν ἀγίαν μας Ἐκκλησίαν, νὰ φωτίξῃ ὄλους ἡμᾶς νὰ πορευόμεθα κατὰ τὸ θέλημά του τὸ ἅγιον καὶ νὰ ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ φωτός. Ναὶ Παῦλε, ἰκέτενε ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΠΑΡΔΑΚΟΣ
Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ
Ο ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΛΟΓΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Ε'. Μάλιστα μὲν τῷ ἀδοκῆτῳ πληγείς, ὡσπερ οἱ τοῖς αἰφνιδίους τῶν ψόφων καταπλαγέντες, οὐ κατέσχον τοὺς λογισμοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ἔλυσα τὴν αἰδῶ, πάντα τὸν χρόνον ταύτῃ συνειθισμένους. Ἐπειτὰ μὲ τις ὑπεισῆει ἔρωσ τοῦ καλοῦ τῆς ἡσυχίας, καὶ τῆς ἀναχωρήσεως, ἧς ἔραστής γενόμενος ἐξ ἀρχῆς, ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἄλλος τῶν περὶ λόγους ἐσπουδακότων, καὶ ἦν ἐν τοῖς μεγίστοις καὶ χαλεπωτάτοις κινδύνοις καθυποσχόμενος τῷ Θεῷ, καὶ τοι καὶ προσαψάμενος ταύτης, ὅσον ἐν προθύροις γενέσθαι, καὶ πλείονά μοι τὸν πόθον ἐξαφθῆναι διὰ τῆς πείρας, οὐκ ἤνεγκα τυραννόμενος, καὶ εἰς μέσους τοὺς θορύβους ὠθούμενος, καὶ οἷον ἀπὸ ἱεροῦ τινος ἀσύλου τοῦ βίου τούτου πρὸς βίαν ἀποσπώμενος. Οὐδὲν γὰρ ἐδόκει μοι τοιοῦτον, οἷον μύσαντα τὰς αἰσθήσεις, ἔξω σαρκὸς καὶ κόσμου γενόμενον, καὶ εἰς ἑαυτὸν συστραφέντα μηδενὸς τῶν ἀνθρωπίνων προσαπτόμενον, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη ἑαυτῷ προσλαλοῦντα, καὶ τῷ Θεῷ, ζῆν ὑπὲρ τὰ ὀρώμενα, καὶ τὰς θείας ἐμφάσεις ἀεὶ καθαρὰς ἐν ἑαυτῷ φέρειν, ἀμιγεῖς τῶν κάτω χαρακτηρῶν καὶ πλανωμένων, οὕτως ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον Θεοῦ καὶ τῶν θείων, καὶ ὄντα καὶ ἀεὶ γινόμενον, φωτὶ προσλαμβάνοντα φῶς, καὶ ἀμαυροτέρῳ τρανότερον ἤδη τὸ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀγαθὸν ταῖς ἐλπίσι καρπούμενον, καὶ συμπεριπολεῖν ἀγγέλοις, ἔτι ὑπὲρ γῆς ὄντα, καταλιπόντα τὴν γῆν, καὶ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος ἄνω τιθέμενον. Εἴ τις ὑμῶν τούτῳ τῷ ἔρωτι κάτοχος, οἶδεν, ὃ λέγω καὶ τῷ τότε πάθει συγγνώσεται. Τοὺς γὰρ πολλοὺς οὐδ' ἂν πείσαιμι λέγων ἴσως, ὅσοις καὶ ἐν γέλωτι τὸ πρᾶγμα εἶναι δοκεῖ, κακῶς διατεθεῖσιν, εἴτε ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀνοίας, εἴτε ὑπὸ τῶν ἀναξίων τοῦ ἐπαγγέλματος, οἳ πράγματι καλῶ κακὸν περιτεθείκασιν ὄνομα, τῇ φιλοσοφίᾳ τὴν κενοδοξίαν, συνεργὸν λαβόντες τὸν φθόνον, καὶ τὴν τῶν πολλῶν κακίαν, πρὸς τὸ χεῖρον οὕσαν ἑτοιμοτέραν. Ἴν' ἐν γε τι πάντως αὐτοῖς ἀμαρτάνηται, ἢ τὸ κακὸν ἐνεργούμενον, ἢ τὸ καλὸν ἀπιστούμενον.

— Μάλιστα τῷ ἀδοκῆτῳ.

Τὴν κυρίαν αἰτίαν τῆς ἀπειθείας του τὴν ἀποδίδει στὸν αἰφνιδιασμόν του ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητην ἐντελῶς πρόσκληση.

— Οὐδὲν γὰρ ἐδόκει μοι τοιοῦτων.

Θαυμαστὴ περιγραφή καὶ οἰονεὶ αὐτοψυχογραφία τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας μας Πατέρα, ἡ ὁποία ὑπῆρξε μεταγενεστέρως καὶ τὸ πρότυπον καὶ ἡ προδιαγραφὴ τῆς περιφήμου ἡσυχαστικῆς «θεωρίας» τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ.

Ε.΄ Κτυπημένος λοιπόν ἀπὸ τ' ἀνεπάντεχο, ὅπως αὐτοὶ ποὺ ξαφνιάζονται ἀπὸ τοὺς αἰφνιδίους κρότους, δὲν ἐχαλινοκράτησα τοὺς λογισμοὺς μου, καὶ ξέχασα γι' αὐτὸ τὴν ντροπή, ποὺ πάντα μου ἤμouνα συνειθισμένοι σ' αὐτή. Κοντὰ σ' αὐτό, κρυφογλυστρουσε μέσα μου καὶ κάποιος ἔρωτας γιὰ τὴν ὀμορφιά τῆς ἐρημίας καὶ τῆς ἡσυχαστικῆς ἀπόκοσμης ζωῆς· ποὺ πάντα μου τὴν ἀγάπησα, ὅσο δὲν ξέρω κι' ἂν ἄλλος κανεὶς τὴν ἀγάπησεν ἀπ' αὐτοὺς ποὺ καταγίνονται μὲ τὶς μελέτες, κι' αὐτὴν ἔταξα στὸ Θεὸ στοὺς πιὸ μεγάλους καὶ στοὺς πιὸ δύσκολους κινδύνους μου· καὶ βέβαια τώρα ποὺ τὴν εἶχε πλησιάσει χειροπιαστά, ὥστε νὰ βρεθῶ μέσα στὰ πρόθυρά της, κι' ἀπὸ τὴν γνωριμιὰ της εἶχε ξανάψει περισσότερο μέσα μου ὁ πόθος της, δὲν τὸ βάσταξα νὰ τυραγνιέμαι καὶ νὰ σπρώχνωμαι καταμεσῆς στὶς ἀναταραχές· καὶ νὰ μ' ἀποτραβοῦνε στανικά μου, σὰν ἀπὸ κάποιο ἄσυλο τῆς ζωῆς αὐτῆς.

Γιατὶ πίστευα, πῶς τίποτε δὲν ἀξίζει τόσο, ὅσο τὸ νὰ νεκρώνη κανεὶς τὶς αἰσθήσεις του· καὶ ξέσαρκος κι' ἀπόκοσμος κι' ἀφωσιωμένος στὸν ἐσώτατο ἑαυτό του, νὰ μὴν ἐνδιαφέρεται γιὰ τίποτες ἀπὸ τ' ἀνθρώπινα, ἐκτὸς βέβαια γι' αὐτὰ ποὺ τὸ ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάγκη. Καὶ νὰ κρυφομιλῇ μὲ τὸν ἑαυτό του, καὶ νὰ ζῆ γιὰ τὸ Θεό, ψηλότερα ἀπὸ τὸ κάθε τι ποὺ βλέπει γύρω του· καὶ νὰ αἰσθάνεται μὲ σα του ὀλοκάθαρα τὴν θεία παρουσία, ἀσύγχητη ἀπὸ τὰ περιστατικά κι' ἀπὸ τὰ πλανήματα τῆς ζωῆς, καὶ νᾶναι καὶ νὰ γίνεσαι, ἔτσι, σὰν ἓνας ἀθλόωτος καθρέφτης τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θείων μυστηρίων· καὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ λογισμοῦ του νὰ προσδέχεται τὸ ὑπερούσιο φῶς καὶ μὲ τὴν ταπεινή του ζωὴ καὶ μὲ τὴν προσδοκία νὰ χαίρεται ἀπὸ τώρα τὰγαθὰ τῆς μέλλουσας ζωῆς· κι' ἐνῶ ζῆ ἀκόμη ἐπάνω στὴ γῆ, νὰ τὴν ἀφήνῃ, καὶ νὰ περιπολῇ μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους, καὶ νὰ τὸν συνεπαίρῃ ψηλὰ ἢ πνοῇ τοῦ Θεοῦ.

Ἄν κάποιος ἀπὸ σὰς ἐκυριεύθηκε ἀπὸ ἓνα τέτοιον ἔρωτα, τὸ ξέρεε καλά αὐτὸ ποὺ λέω· καὶ θὰ μοῦ τὸ συγχωρήσῃ αὐτὸ ποὺ ἔπαθα τότε. Γιατὶ τοὺς περισσότερους, μ' ὅτι καὶ νᾶλεγα, δὲν θὰ τοὺς ἐπειθα ἴσως ποτέ· καὶ σὲ μερικοὺς μάλιστα θὰ φαινότανε πῶς ἀξίζει γιὰ γέλια τὸ πρᾶγμα· γιατί εἶναι προδιατεθειμένοι σ' αὐτό, εἴτε ἀπὸ τὴν ἐπιπόλαιότητά τους, εἴτε καὶ γιατί ἔχουν ἐπηρεασθῆ ἀπὸ ἀνάξιους τῆς ἀποστολῆς τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ σ' ἓνα πρᾶγμα καλὸ τοῦ φοροῦνε μιὰν ὀνομασία κακῆ· στὴ φιλοσοφία π.χ. τὴν ματαιοδοξία, παίρνοντας συνεργό τους τὸν φθόνο καὶ τὴν κακία τοῦ κόσμου, ποὺ προτιμᾷ πάντα τὸ χειρότερο. Καὶ τ' ἀποτέλεσμα ἔτσι εἶναι, νὰ πέφτουν, ὅπωςδὴποτε, σὲ μιὰν ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς ἀμαρτίες· ἢ δηλαδὴ νὰ κάνουν τὸ κακό, ἢ νὰ μὴν πιστεύουν στὸ καλό.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΣΤ'. Πρὸς δὲ τούτοις, πρᾶγμα ἔπαθον (ἐκλαλήσω γὰρ πρὸς ἡμᾶς πᾶν τὸ ἀπόρρητον)· οὐκ οἶδα εἴτε ἀγροικον, εἴτε ἐλεύθερον, ἔπαθον δ' οὖν. Ἡσχύνθη ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ὅσοι μηδὲν τῶν πολλῶν ὄντες βελτίους, (μέγα μὲν οὖν, εἰ καὶ μὴ πολλῶ χεῖρους) ἀνίπτους χερσίν, ὅ δὴ λέγεται, καὶ ἀμυήτοις ψυχαῖς, τοῖς ἀγιωτάτοις ἑαυτοὺς ἐπεισάγουσι· καὶ πρὶν ἄξιοι γενέσθαι προσιέναι τοῖς ἱεροῖς, μεταποιοῦνται τοῦ βήματος, θλίβονται τε καὶ ὠθοῦνται περὶ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ὡσπερ οὐκ ἀρετῆς τύπον, ἀλλ' ἀφορμὴν βίου τὴν τάξιν ταύτην εἶναι νομίζοντες, οὐδὲ λειτουργίαν ὑπεύθυνον, ἀλλ' ἀρχὴν ἀνεξέταστον. Καὶ εἰσι σχεδὸν τι πλείους κατ' ἀριθμόν, ἢ ὀπίσσω ἄρχουσι· δειλαῖοι τῆς εὐσεβείας καὶ ἄθλιοι τῆς λαμπρότητος! "Ὡστε ἔμοιγε δοκοῦσι προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τοῦ κακοῦ, μηδὲ ἔχειν λοιπόν, ὧν ἄρξουσι, πάντων διδασκόντων, ἀντὶ τοῦ διδασκτοῦς εἶναι Θεοῦ, ὡς φησιν ἡ ἐπαγγελία· καὶ πάντων προφητευόντων, ὡστε εἶναι καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις, κατὰ τὴν παλαιὰν ἱστορίαν καὶ παροιμίαν. Οὐδὲν γὰρ οὕτω πολὺ κατ' οὐδένα καιρὸν οὐτ' ἔστιν, οὐτ' ἐγένετο, ἄλλοτε ἄλλων ἀκμασάντων τε καὶ ληξάντων, ὡς νῦν Χριστιανοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ ὄνειδη καὶ ἀμαρτήματα. Ὡν εἰ καὶ στήσαι τὴν φορὰν κρεῖσσον ἢ καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ τό γε μισεῖν καὶ αἰσχύνεσθαι μέρος εὐσεβείας οὐ τὸ σμικρότατον.

Ζ'. "Ὁ δὲ τελευταῖον καὶ μεῖζον τῶν εἰρημένων, (εἶμι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἤδη τὸν Κολοφῶνα τοῦ λόγου, καὶ οὐ ψεύσομαι) οὐδὲ γὰρ θέμις, τοῖς περὶ τηλικούτων ποιουμένοις τὸν λόγον) οὐκ ὦμην ἴσον εἶναι, οὐδὲ νῦν οἴομαι, ποιμνης ἄρχειν, ἢ βουκολίου, καὶ ἀνθρώπων ἐπιστατεῖν ψυχαῖς. Ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐξαρκεῖν ὅτι παχύτατον καὶ πιάτατον ἀποδείξει τὸ βουκόλιον ἢ τὸ ποιμνιον. Καὶ πρὸς τοῦτο ὄρων, ὅ,τε βουκόλος καὶ ὁ ποιμήν, τῶν τε χωρίων ἐπισκέψεται τὰ ἐνυδρα καὶ ἐπίνομα, εἰσελάσει τε καὶ ἐξελάσει ἀπὸ τε νομῶν καὶ ἐπὶ νομάς, ἀναπαύσει τε καὶ ἀποκινήσει, καὶ ἀνακαλέσει, ὀλίγα μὲν τῇ βακτηρίᾳ, τὰ πολλὰ δὲ τῇ σύριγγι. "Ἄλλο δὲ οὐδὲν ἔργον εἶναι τῷ ποιμένι ἢ τῷ βουκόλῳ, πλὴν ὅσον βραχέα προσπολεμῆσαι τοῖς λύκοις, καὶ πού τι καὶ ἀρρωστοῦν ἐπισκέψασθαι· τὰ πολλὰ δὲ αὐτῷ μελήσει δρυς, καὶ σκιά, καὶ δόνακες, καὶ ἐν καλῷ τῆς πόας κατακλιθῆναι, καὶ παρὰ ψυχρὸν ὕδωρ, καὶ ὑπὸ ταῖς αὔραις σχεδιάσαι στιβάδα, καὶ πού τι καὶ ἐρωτικὸν ἄσαι μετὰ τοῦ κισσυβίου, καὶ προσλαῆσαι ταῖς βουσὶν ἢ τῇ ποιμνῇ, καὶ τούτων αὐτῶν θοινίσασθαι, ἢ ἀποδόσθαι τὸ πιάτατον.

— ἀνίπτους χερσίν.

Παροιμία ἢ ὁποῖα ἀναφέρεται, δι' ὅσους κατατολμοῦν ν' ἀναλαμβάνουν ἀξιώματα καὶ εὐθύναι, ἐντελῶς ἀπαράσκειοι.

— Σαοὺλ ἐν προφήταις.

Ἡ παροιμία «κόρχορος ἐν λαχάνοις καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις» ἀναφέρεται εἰς ὅσους ἐπιχειροῦν κάτι, ἐνῶ εἶναι ἐντελῶς ἀκατάλληλοι καὶ ἀνίδοι. Προ-

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΣΤ'. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτὸ, ἔπαθα κάτι—γιατὶ θὰ σᾶς ἐξομολογηθῶ τὸ κάθε μυστικὸ μου—, ποῦ δὲν ξέρω ἂν εἶναι χυδαῖο, ἢ ἂν εἶναι εὐγενικὸ, ἐγὼ ὅμως τῶπαθα. Ντράπηκα δηλαδὴ γιὰ λογαριασμὸ τῶν ἄλλων, ποῦ χωρὶς νᾶναι καλύτεροι ἀπὸ τοὺς περισσότερους—καὶ θᾶτανε μάλιστα μεγάλο πρᾶγμα, ἂν δὲν εἶναι καὶ κατὰ πολὺ χειρότεροι—καταπιάνονται, ὅπως ὁ λόγος τὸ λέει, μ' ἄπλυτα χέρια, καὶ μὲ ψυχῆς ἀμύητες μὲ τ' ἀγιώτατα. Καὶ πρὶν νὰ γίνουν ἄξιοι νὰ πλησιάζουν στὸ θυσιαστήριον, μπαίνουν μέσα στὸ ἱερό, κι' σπρώχνονται καὶ συνωστίζονται γύρω ἀπὸ τὴν ἁγία Τράπεζα· σάμπως νὰ μὴν εἶναι γι' αὐτοὺς τὸ ἱερατικὸν αὐτὸ ὑπουργεῖον πρότυπο τῆς ἐνάρετης ζωῆς, ἀλλὰ ἀφορμὴ γιὰ βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα· οὔτε καὶ λειτουργεῖον ὑπεύθυνο, ἀλλὰ ἀνεξέλεγκτη ἐξουσία. Καὶ εἶναι σχεδὸν περισσότεροι αὐτοί, ἂν τυχὸν κανεὶς τοὺς μετρήσει, παρὰ ἐκεῖνοι ποῦ τοὺς ἐξουσιάζουν. Συμφοριασμένοι γιὰ τὴν εὐσέβειά τους καὶ πανάθλιοι γιὰ τὸ μεγαλεῖο τους!

Κι' ἔχω λοιπὸν τὴν ἰδέα, πὼς ὅσο θὰ περνᾷ ὁ καιρὸς τόσο καὶ θὰ πληθαίνῃ τὸ κακό, καὶ θὰ καταντήσῃ νὰ μὴν ἔχουνε πλήρωμα νὰ κυβερνήσουν· γιατί ὅλοι τους, ἀντὶ νὰ μαθαίνουν τὰ θεῖα, ὅπως παραγγέλλει ἡ ἁγία Γραφή, θὰ κάνουν τὸ δάσκαλο· κι' ὅλοι τους θὰ προφητεύουν, ὥστε νὰ γίνεταί τὸ καὶ «Ὁ Σαοὺλ ἀνάμεσα στοὺς προφῆτες», σύμφωνα μὲ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἱστορίαν καὶ παροιμίαν. Γιατὶ κανένα κακό, οὔτε τώρα οὔτε σὲ καμμιά ἄλλη περίστασις δὲν ἐπλήθηνε τόσο, ἀπὸ τὰ ὅσα ἄλλοτε ἐπικρατήσανε καὶ παρακμάσανε, ὅσο τὰ τέτοια ντροπιασμένα καμώματα κι' ἁμαρτήματα στοὺς σημερινούς Χριστιανούς. Ποῦ αὐτά, ἂν καὶ εἶναι παραπάνω ἀπὸ τὴ δύναμη τοῦ καθενός, τὸ νὰ σταματήσῃ τὴν ὀρμὴν τους, ἀλλὰ τὸ νὰ τὰ μισῶ τοῦλάχιστον καὶ νὰ ντρέπωμαι γι' αὐτά, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα χρέη τῆς εὐσέβειας.

Ζ'. Καὶ τὸ τελευταῖο καὶ τὸ μεγαλύτερο ἀπὸ τὰ ὅσα εἶπα—γιατὶ θὰ μῶ τῶρα στὸ κύριον θέμα τῆς ὁμιλίας μου, καὶ δὲν θὰ εἰπῶ τίποτα ποῦ νὰ μὴν εἶναι σωστό· γιατί δὲν ἐπιτρέπεται αὐτὸ σ'

ἦλθε δὲ ἀπὸ ὅσα ἀνιστοροῦνται εἰς τὸ βιβλίον τῶν Βασιλειῶν (Α' ε', 12 καὶ ἰθ' 24) διὰ τὸν Σαοὺλ, ὁ ὁποῖος ἐτόλμησε νὰ προφητεύσῃ.

— *Διδακτοῦς Θεοῦ, ὡς φησὶν ἡ ἐπαγγελία.*

Ἀναφέρεται εἰς ὅσα λέγει ὁ προφήτης Ἡσαίας (Νδ', 13) «καὶ πάντας τοὺς υἱούς σου διδακτοῦς Θεοῦ...».

— *Κολοφῶνα τοῦ λόγου.*

Ἡ Κολοφῶν, ἦτο πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, χωρὶς τὴν τελειωτικὴν ψῆφον τῆς ὁποίας καμμιά ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου τῶν Μικρασιατικῶν πόλεων δὲν εἶχε κύρος καὶ δὲν ἴσχυε. Καὶ λέγεται παροιμιακῶς, διὰ τὸ ἔσχατον τέλος καὶ διὰ τὴν κορυφὴν καὶ τὴν τελείωσιν παντὸς πράγματος.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ἐκείνους πού παίρνουν τὸν λόγο γιὰ τόσο μεγάλα ζητήματα—εἶχα τὴ γνώμη καὶ τὴν ἔχω πάντα, πὼς δὲν εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα νὰ κυβερνᾷς ἓνα κοπάδι ἀπὸ πρόβατα ἢ ἀπὸ βόδια καὶ τὸ νὰ ἐπιστατῆς ἐπάνω σ' ἀνθρώπινες ψυχές. Γιατί γιὰ τὸ πρῶτο, ἀρκεῖ τὸ νὰ κατορθώσῃ κανεὶς νὰ γίνουν τὰ βόδια του ἢ τὸ κοπάδι ἀπὸ τὰ προβατὰ του, ὅσον εἶναι βολετὸ παχύτερα καὶ περισσότερο καλοθρεμμένα. Καὶ γιὰ τὸν σκοπὸν αὐτό, κι' οἱ βοῖδολάτες κι' οἱ βοσκοί, καὶ τὰ διάφορα βοσκοτόπια—ξερικὰ καὶ ποτιστικὰ—πᾶνε νὰ ἐξετάσουν, ἂν εἶναι κατάλληλα γιὰ νὰ μπαινοβγαίνουν τὰ κοπάδια γιὰ τὴν βοσκή, καὶ γιὰ νὰ ξεκουράζωνται, καὶ γιὰ ν' ἀλλαξοτοπίζουν, καὶ γιὰ νὰ τὰ ξαναγυρίζουν πίσω σὰν κακοστρατίζουν, λιγοστὰ μὲ τὰ βοσκοράβδια τους, τὰ περισσότερα δὲ μὲ τὸ σουραῦλι τους. Κι' ἄλλην ἔγνοια δὲν ἔχει κι' ὁ βοῖδολάτης κι' ὁ βοσκὸς, παρὰ πὼς ν' ἀντιμαχήσουν κάπου κάπου μὲ τοὺς λύκους, καὶ πὼς νὰ γιατροπορέψουν πότε πότε κάποιον ζωντανό τους πού ἀρρώστησε. Καὶ ἡ κυριώτερη φροντίδα τους εἶναι οἱ βαλανιδιές, καὶ τὰ σύσκια μέρη, καὶ οἱ καλαμιές, καὶ πὼς θὰ ξαπλώσουν σὲ ὠραία πρασινάδα, καὶ κοντὰ σὲ δροσερὸ νεράκι, καὶ πὼς θὰ σχεδιάσουν νᾶναι αὐροφίλητο τὸ καλύβι τους. Καὶ κάπου κάπου νὰ τραγουδοῦν κάποιον ἔρωτο-τράγουδο μὲ τὴν φλογέρα τους, γουγιάζοντας τὰ βόδια ἢ τὰ πρόβατα· καὶ νὰ ξεχωρίζουν γιὰ πούλημα, ὅσα εἶναι τὰ παχύτερα.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

— «εἰσελάσει—ἐξελάσει, ἀπὸ νομῶν—ἐπὶ νομάς».

Τὸ σχῆμα εἶναι χιαστόν, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ, ἐξελάσει ἀπὸ νομῶν καὶ εἰσελάσει ἐπὶ νομάς.

— ἐρωτικὸν ᾄσαι.

Εἰκόνες πού ἀναφέρονται εἰς τὸ πρῶτον Βουκολικὸν τοῦ Θεοκρίτου, ὅπου ὁ βοσκὸς παρακαλεῖ τὴν Θύρσιδα νὰ τοῦ τραγουδήσῃ· καὶ θὰ τῆς χαρίσῃ μίαν αἶγα κι' ἓνα «κισσύβιον» δηλαδὴ ἓνα ξύλινο παγούρι.

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν, οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν TAKE τῆς περιφερείας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἔτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἱ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀναλόγως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

Ἡ ἀγωνία ἐνὸς ἱερέως

“ΚΥΡΙΕ, ΦΙΛΩ ΣΕ,”

Τὸν διάλογό σου μὲ τὸν κορυφαῖο μαθητὴ στὴν ἥσυχη ἀκρογιαλιά τῆς Τιβεριάδος, τὸν νοιώθω σὰν προσωπικό.

— Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾶς με πλεῖον τούτων ;

— Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε.

— Βόσκει τὰ ἀρνία μου.

.....
— Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾶς με ;

— Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε.

— Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

.....
— Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με ;

— Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε.

— Βόσκει τὰ πρόβατά μου.

Δὲν μὲ δυσκολεύει, Κύριε, ἡ ἀπόστασις τοῦ χρόνου. Αἰσθάνομαι νὰ μὲ συνδέῃ μιὰ ἐσωτερικὴ συγγένεια μὲ τὸ πρόσωπο καὶ τὴν ψυχοσύνθεσι τοῦ μαθητοῦ. Μοῦ φαίνεται πὼς δὲν ἦταν ὁ Πέτρος στὴν ἀκρογιαλιά. Πὼς ἤμουνα ἐγώ. Πὼς καθόμουνα σιωπηλός, βαθεῖα σκεπτικός, κοντὰ σου. Καὶ ξαφνικά, σὰν καρφιά πυρωμένα χτύπησαν τὴν καρδιά μου οἱ τρεῖς ἐρωτήσεις σου : «ἀγαπᾶς με;», «ἀγαπᾶς με;», «φιλεῖς με;». Κι' ἐγὼ, σπασμωδικά, στείλωσα τὰ μάτια μου στὸ ἤρεμο βλέμμα σου, καὶ μὲ φωνὴ τρεμάμενη ἀπὸ λεπτὴ συγκίνησι καὶ ἀμηχανία ἀπάντησα : Κύριε, σὺ τὰ ξέρεις ὅλα. Τὸ θεῖκό σου μάτι εἰσχωρεῖ, χωρὶς καμμιά δυσκολία, στὸ πιὸ βαθύ κι' ἀπόκρυφο κομμάτι τῆς καρδιάς μας. Δὲν εἶναι ἐπομένως ἀνάγκη νὰ σοῦ τὸ πῶ ἐγώ. Σὺ βλέπεις, πὼς κρύβω μέσα μου θερμὴ ἀγάπη στὸ πρόσωπό σου.

Δυὸ βασικοὶ λόγοι μὲ κάνουν νὰ νοιώθω αὐτὴ τὴ συγγένεια μὲ τὸν Πέτρο καὶ νὰ τολμῶ νὰ κάνω δικό μου τὸ διάλογό σου μαζί του. Ὁ πρῶτος: Καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ ἔχουμε ἓνα κοινὸ βάθος, τὸ ἀνθρώπινο βάθος. Μὲ τίς ἐξάρσεις καὶ τοὺς ἐνθουσιασμοὺς καὶ μὲ τίς ταλαντεύσεις καὶ τὰ γλιστρήματα. Ἔτσι, συχνά, τὰ αἰσθήματά μου δὲν διαφέρουν ἀπὸ τὰ αἰσθήματα, πού ἔνοιωθε ὁ Πέτρος τὴν ὥρα, πού τοῦ μίλησες στὴν ἀκρογιαλιά. Ντροπὴ, μετάνοια, ἀφοσίωσι, πλέκονται σ' ἓνα παράδοξο σύμπλεγμα. Καὶ περιμένω τὴν ἐρώτησί σου, γιὰ νὰ ἐκφράσω ὅλο τὸ φορτίο τῆς συγκινήσεως μ' ἓνα πονεμένο, ἀλλὰ βαθύ «φιλῶ σε».

Ἐπάρχει καὶ δεύτερος λόγος. Ἡ τιμητικὴ κλησι. Τὸ ἔργο, στὸ ὁποῖο μὲ καλεῖς, εἶναι συνέχεια τοῦ ἔργου τοῦ Πέτρου καὶ τῶν ἄλλων ἀποστόλων. Κοινὸ τὸ ὑποῦργημα. Ἴδια ἡ Χάρι. Ἴδια στὴν ἔντασι καὶ στὴν καθαρότητα καὶ ἡ ἀγάπη, ποὺ πρέπει νὰ φλογίζη καὶ τὴ δική μου ἱερατικὴ καρδιά. Τὰ ζητᾶς κι' ἀπὸ μένα, ὅπως τὰ ζήτησες ἀπ' τὸν κορυφαῖο σου μαθητῆ. Σὰν βασικὴ προϋπόθεσι τῆς διακονίας μου. Σὰν τὸ πιὸ μεγάλο, πνευματικὸ κεφάλαιο. «Φιλεῖς με;» μὲ ρωτᾶς. Ἄν μ' ἀγαπᾶς, τότε καὶ μόνο προχώρησε στὸ ἔργο, πιάσε νὰ ποιμάνῃς τὰ πρόβατά μου.

Ἡ γλῶσσα μου δένεται.

Θέλω μὲ τὴν κρυστάλλινη ἀπλότητα τοῦ Πέτρου ν' ἀπαντήσω. Διστάζω ὅμως. Γιατὶ οἱ δυὸ λέξεις εἶναι βαρεῖες. Δὲν μποροῦν νὰ βγοῦν ἔτσι σὰν ξεχειλίσμα ἐνὸς αἰσθηματισμοῦ, ποὺ βράζει μέσα μου. Ζητοῦν ἀντίκρυσμα. Καὶ στὰ αἰσθήματα, ἀλλὰ καὶ στὸ νοῦ καὶ στὴ θέλησι καί, πρὸ παντός, στὴν καθημερινὴ πρακτικότητα. Μ' ἓνα λόγο, ζητοῦν συνέπεια. Πρὸ παντός γιατί ἀπευθύνονται σὲ σένα. Ποὺ γνωρίζεις, τὰ πάντα. Καὶ διακρίνεις καὶ τὸ πιὸ ἀνεπαίσθητο σκίρτημα τῆς καρδιάς μας.

Ἄλλὰ, Κύριε, ἀφοῦ σὺ τὰ γνωρίζεις ὅλα, γνωρίζεις καὶ τὴν πρόθεσίν μου. Ὡσπου αὐτὴ ἡ πρόθεσι νὰ γίνῃ πρᾶξι, περνάει ἀπὸ πολλὰ στάδια. Δέχεται πολλὲς ἀλλοιώσεις. Μπορῶ νὰ πῶ, πῶς, ὄχι λίγες φορές, παραμορφώνεται. Ἐτσι, «ὄ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ»¹.

Ζητῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς κάτι. Ν' ἀφήσω νὰ σοῦ μιλήσῃ ἡ καρδιά μου. Νὰ σοῦ παρουσιάσω τὴν πρόθεσί μου, ὅπως βγαίνῃ ἀπ' τὴν πηγῆ, προτοῦ στὸ κ ὕ λ ι σ μ ἄ τ η ς μολυνθῇ καὶ θολώσῃ. Σ' αὐτὸ τὸ χῶρο, Κύριε, τὸν ἱερό κι' ἀπόκρυφο τῆς ψυχῆς μου, ἤχοῦν μὲ μεταλλικὴ καθαρότητα οἱ δυὸ τολμηρὲς λέξεις, «φι-λῶ σε».

* * *

«Κύριε φιλῶ σε».

Δὲν μπορῶ νὰ δώσω ὄρισμό στὴν ἀγάπη. Οὔτε νὰ ἐξιχνιάσω τὴν οὐσία της. Τὰ βιβλία τῆς ἀνθρώπινης σοφίας, ποὺ διάβασα, δὲν μὲ βοήθησαν καθόλου. Ζῶ τὴν ἀγάπη μὲ τὴν ἀπλότητα ἐνὸς μικροῦ παιδιοῦ. Τὰ βιβλία τῶν ἀνθρώπων μοῦ μίλησαν γιὰ τὴν ἀγάπη σὰν δημιουργικὴ δύναμι, μὰ δὲν μοῦ ἔδωσαν ἀπάντησι στὸ μεγάλο αἶνιγμα : τί εἶναι ἀγάπη.

1. Ρωμ. γ', 15.

Τὸ βρίσκω φυσικό. Ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι ἀπ' τοὺς ψηλαφητοὺς καὶ σταθμητοὺς παράγοντες τῆς ἀνθρώπινης ὑπάρξεως. Εἶναι μιὰ ἀπ' τὶς δικές σου ιδιότητες. Ὁ ἀγαπημένος μαθητής σου, ὁ Ἰωάννης, μᾶς διδάξε καὶ μᾶς εἶπε : «Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν»². Ἐπομένως, ὅπως κάθε τι ποὺ ξεκινάει ἀπ' τὴ δική σου ἄπειρη καὶ θεία ὑπόστασι δὲν ὑποτάσσεται στοὺς ἀνθρώπινους πειραματισμοὺς καὶ δὲν ἀποκαλύπτεται στὴν ἀνθρώπινη ἔρευνα, ἔτσι κι' ἡ ἀγάπη. Ἡ φύσι τῆς ξεφεύγει ἀπὸ τὴ γνωστικὴ μας ἱκανότητα.

Μόνο τὴ ζοῦμε. Ἀποκτοῦμε, ὅσο μᾶς εἶναι δυνατό, ἐσωτερικὴ ἐμπειρία. Νοιώθουμε τὸ σκίρτημα τῆς καρδιάς καὶ τὴν ἄγια ὄρμη πρὸς τὸ θεῖο σου πρόσωπο, ποὺ δημιουργεῖ μέσα μας.

Μοῦ εἶναι ἀρκετό, Κύριε, νὰ ζῶ αὐτὸ τὸν ἅγιο κραδασμὸ καὶ νὰ κατέχωμαι ἀπὸ τὸ ρεῦμα τῆς νοσταλγίας ποὺ μέσα μου παράγει ἡ ἀγάπη. Δὲν ζητάω νὰ γνωρίσω, ὅτι εἶναι ἀπρόσιτο στὴ φύσι μου τὴν ἀνθρώπινη. Ἰκανοποιεῖ τὴν ψυχὴ μου τὸ ὅτι μᾶς τίμησες τόσο πολὺ, μὲ τὸ νὰ φυτέψης μέσα μας τὸ σπινθῆρα τῆς ἀγάπης, μὲ τὸ νὰ μᾶς μπολιάσῃς μὲ τὴ δική σου ιδιότητα.

Οἱ γονεῖς κληροδοτοῦν στὰ παιδιά τους τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, τὶς κινήσεις, τὸ λόγο, τὶς ιδιοτυπίες τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου. Σὺ, ὁ Πλάστης μας κι' ὁ Πατέρας μας, μᾶς κληροδότησες θεῖα χαρίσματα. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτά, τὸ πιὸ μεγάλο, τὸ πιὸ ὑπέροχο, τὴν ἀγάπη. Μᾶς ἔδωκες τὴ δύναμι ν' ἀγαποῦμε. Καὶ μᾶς ἔμαθες ν' ἀγαποῦμε.

Ἔτσι, ὅταν καλλιερῶ μέσα μου τὴ σπιθα τῆς ἀγάπης, κάνω δυὸ πράγματα. Ἀπ' τὸ ἓνα μέρος ἀποδίδω στὴν ἀγάπη σου ἀγάπη. Σὲ ἀγαπῶ, «ὅτι σὺ πρῶτος ἠγάπησάς με»³. Κι' ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος γίνομαι δικό σου ἀποτύπωμα. Λαμπαδιάζει μέσα μου ἡ θεία σου φλόγα. Παίρνω κάτι ἀπὸ Σένα. Ἡ, μᾶλλον, σὲ δέχομαι ὀλόκληρον. Ἐνώνομαι μαζί σου. Καὶ σὺ εὐδοκεῖς νὰ σταμπάρῃς μὲ τὴν ἅγια παρουσία σου τὴν ψυχὴ μου.

*
* *

«Κύριε φιλῶ σε».

Ἀνεπηρέαστα, «μόνος πρὸς μόνον», σοῦ τὸ λέω εὐκρινά : «φιλῶ σε».

Σὲ ἀγαπῶ τὴν ὥρα, ποὺ προσεύχομαι. Καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς προσεύχομαι. Γιὰ νὰ ζήσω τὶς γλυκειὲς στιγμὲς τῆς παρουσίας σου καὶ ν' ἀξιωθῶ νὰ συνομιλήσω μαζὶ σου. «Ἡ φωνὴ σου ἦ

2. Α' Ἰωάν. 8', 16.

3. Α' Ἰωάν. 8', 19.

«Θεία και ἡ ὄψις σου ὠραία»⁴. Ἀφίνει κάτι στήν ψυχή μου. Μία δροσιά. Μιά γοητεία.

Σέ ἀγαπῶ, ὅταν ἀνεβαίνω τίς βαθμίδες και προσφέρω τὰ τίμια δῶρα. Ἡ πανίσχυρη δική σου ἀγάπη προβάλλει τότε μπροστά μου μ' ὅλο της τὸ μεγαλεῖο. Καί ἀσκει τέτοια ἔλξι στήν ψυχή μου, ὥστε κόβονται ὅλα τὰ σχοινιά, πού με δένουν με τοὺς γύρω μου. Ἡ καρδιά μου μαγνητίζεται ἀπ' τὸ πρόσωπό σου. Κι' ἐγγίζω τὸ ἱερό θυσιαστήριο γιὰ νὰ σοῦ τὴν προσφέρω πρόθυμα.

Σέ ἀγαπῶ, Κύριε, ὅταν, ἀσκῶντας τὸ λειτουργημά μου, περιφρονοῦμαι και σταυρώνομαι. Μ' ἓνα μικρὸ ἔλιγμό, με μιὰ μικρὴ συνθηκολόγησι στήν πολυπρόσωπη νοοτροπία τοῦ σημερινοῦ κόσμου, θὰ μπορούσα ν' ἀποφύγω τίς δυσκολίες και τὸ σταυρό. Νὰ περάσω τίς μέρες μου ξεκουραστες. Νὰ βολέψω τὴ ζωὴ μου. Δὲν συμφωνεῖ ὅμως σ' αὐτὸ ἡ καρδιά μου. Μοῦ λέει νὰ προχωρήσω. Ὅσοδήποτε κι' ἔτιδιδήποτε κι' ἂν μοῦ στοιχίσῃ. Γιὰ τὴν ἀγάπη τὴ δική σου νὰ ἐπωμιστῶ και τὸ σταυρό.

Σ' ἀγαπῶ, Χριστέ μου, ναί, σ' ἀγαπῶ με δύναμι κι' ὅταν ἁμαρτάνω. Φαίνεται ἀντίφασις. "Ἄν σ' ἀγαπῶ γιατί ἁμαρτάνω; Θῆθελα πολὺ νὰ ἤμωνα ἐλεύθερος ἀπὸ ἁμαρτήματα, πιστὸς στήν ἀγάπη σου. Συχνὰ ὅμως, τὸ ἔχω ἤδη πῆ, γλιστρῶ στὸ χάος και πέφτω στὰ νύχια τοῦ ἐχθροῦ διαβόλου. Δὲν εἶναι, Κύριε, ἡ ἔλλειψι τῆς ἀγάπης, πού με φέρνει μακρὰ σου, στήν ἁμαρτία. Ἡ ἀδυναμία μου με παρασύρει. Γι' αὐτὸ κι' ὅταν ἁμαρτάνω ἰδιαίτερα πονῶ. Ἡ ψυχή μου σκίζεται. Γίνεται χίλια κομμάτια. Καί μόνη ἡ σκέψι, πὼς με τὸ ἁμάρτημά μου λυπῶ και θλίβω Ἐσένα, τὸν ἀγαπημένο μου Λυτρωτῆ, φορτίζει τὴν ψυχή μου με θλίψι και με κάνει νὰ ὑποφέρω. Ὅπως ὑπέφερε ὁ μαθητῆς σου ὁ Πέτρος μετὰ τὸ ἁμάρτημα, μετὰ τὴν ἄρνησι στήν αὐλή τοῦ ἀρχιερέως⁵. Καί κλαίω πικρὰ μαζῆ του.

* * *

«Κύριε φιλῶ σε».

Ὁ Πέτρος σὲ ἀρνήθηκε, μὰ σὲ «φιλοῦσε». Ὁ Ἰούδας σὲ ἐφίλησε, μὰ ἦταν προδότης.

Τὸ μυστικὸ τῆς ἀγάπης. Δὲν ἀνέχεται φαρισαϊσμούς και ἰδιοτελεῖς ἐπιδιώξεις.

4. Ἄσμα ἀσμάτων β', 14.

5. Ματθ. κατ', 75.

Ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, δασκαλεμένοι ἀπὸ τὸν πονηρὸν, χρησιμοποι-
οῦμε τὴν ἀγάπην γιὰ προσωπεῖο. Κάτω ἀπὸ πλαστὲς ὑποκλίσεις
κρύβουμε ὑπολογισμοὺς καὶ συμφέροντα. Ἀκόμα κι' ὅταν παρου-
σιαζώμαστε μπροστά σου. Νομίζουμε ὅτι τὸ προσωπεῖο εἶναι
ικανὸ νὰ κρύψῃ τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο καὶ τὸ ψυχικὸ μας βάθος
ἀπὸ τὸ «παντέφορον ὄμμα σου». Ἐπιδιώκουμε, μὲ τὶς ἀμφίβολου-
ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης μας, νὰ ἐλκύσουμε τὴ δική σου ἀγάπην καὶ
νὰ πλουτίσουμε μὲ τὰ οὐράνια ἀγαθὰ σου. Ἡ καρδιά μας εἶναι
κολλημένη στὰ γῆινα. Καὶ τὴν ἀγάπην προσπαθοῦμε νὰ τὴν ἐκμε-
ταλλευτοῦμε, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουμε ἢ νὰ αὐξήσουμε τὰ γῆινα.

Διαστροφή. Ἀμάρτημα. Ἀτόφια ἢ προδοσία τοῦ Ἰούδα.
Συγχώρησέ μας Κύριε. Καθάρισε τὴν ἀγάπην μας ἀπ' τὰ παράσιτα.
Ὡστε νὰ τὴν προσφέρουμε ἀγνή καὶ καθαρὴ σὲ σένα.

Ἐνας ἅγιός σου, μὲ σοφία πολλὴ ἐγγράψε : «ὅταν ἔρωτι τῆς
ἀγάπης πρὸς Θεὸν ὁ νοῦς ἐκδημῇ τότε οὔτε ἑαυτοῦ, οὔτε τινὸς
τῶν ὄντων παντάπασιν ἐπαισθάνεται. Ὑπὸ γὰρ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀ-
πειροῦ φωτὸς καταλαμπόμενος, ἀναισθητεῖ πρὸς πάντα τὰ ὑπ'
αὐτοῦ γεγονότα, καθάπερ καὶ ὁ αἰσθητὸς ὀφθαλμὸς πρὸς τοὺς
ἀστέρας τοῦ ἡλιοῦ ἀνατέλλοντος»⁶.

Ἡ γνήσια ἀγάπην στὸ πρόσωπό σου δὲν ἀνέχεται νὰ γίνε-
ται δούλη γῆινων ἐπιδιώξεων. Οὔτε κὰν ὑπολογίζει τὰ γῆινα. Στρέ-
φεται ὀλόκληρη σὲ σένα καὶ σοῦ προσφέρεται μὲ τὴν πιὸ ἀγνή
πρόθεσι. Φέρνει τὸν ἄνθρωπο τόσο κοντὰ σου, ὥστε τὸν κάνει νὰ
μὴ αἰσθάνεται καθόλου καὶ νὰ μὴ ἐνοχλῆται ἀπ' τὴν παρουσία τῶν
γῆινων.

Δὲν μπορῶ νὰ πῶ, πῶς ἔχω μία τόσο καθαρὴ ἀγάπην. Τὸ ὁμο-
λογῶ. Ὁμολογῶ ὅμως ταυτόχρονα τὴν ἀδυναμία μου νὰ τὴν λαμ-
πικάρω.

Κάνε, Κύριε, τὸ ἔργο ποῦ ἐγώ, μὲ τὶς ἀσθενικὲς μου δυνάμεις,
ἀδυνατῶ νὰ πραγματοποιήσω.

*
* *

«Κύριε φιλῶ σε».

Ἡ φλόγα τῆς ἀγάπης καίει μέσα μου. Μὰ καὶ οἱ ἄνεμοι φυ-
σοῦν. Ζητοῦν νὰ τὴ σβήσουν. Οἱ περιπέτειες, οἱ δυσκολίες, οἱ ἀνα-
ποδιὲς τῆς ζωῆς ἐπιδιώκουν νὰ μετατρέψουν τὴν θεοκεντρικὴ μου
ἀγάπην σὲ ἐγωκεντρισμὸν.

6. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ περὶ ἀγάπης ἐκστ. 1η, 10.

Παλεύω, Κύριε, και προχωρῶ. Δὲν ἐννοῶ νὰ ὑποχωρήσω. Δὲν τὸ βαστάει ἡ καρδιά μου νὰ κλέψω τὴν ἀγάπη, ποὺ χρωστάω σὲ σένα και νὰ τὴν μετατρέψω σὲ νοσηρὴ φροντίδα γιὰ τὸ ἄτομό μου. Ἄν γινόταν αὐτό, θὰ ξέφτιζε ἡ ζωὴ μου σὲ βαθμὸ ἀφάνταστο.

Δυὸ λόγους ἐπαναλαμβάνω μὲ δύναμι. Ὁ πρῶτος τοῦ Σολομῶντος: «κραταιὰ ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη... ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην»⁷.

Ὁ δεύτερος, τοῦ σκεύους τῆς ἐκλογῆς σου, τοῦ Παύλου: «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλιψίς ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα;... πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν»⁸.

Ἐπαναλαμβάνω τοὺς δυὸ λόγους και προχωρῶ. Πλησιάζω τὸ ἱερὸ θυσιαστήριον. Γονατίζω μπροστά σου. Κι' ἀπλώνω τὰ χέρια νὰ σοῦ προσφέρω μιὰ καρδιά, τὴν καρδιά μου, μ' ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀγάπης, ποὺ τὸ χέρι σου μέσα της ἐκρυψε, και δειλὰ νὰ σοῦ πῶ: «Κύριε φιλῶ σε».

Ἄρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ζ. ΓΚΑΤΖΙΡΟΥΛΗΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

7. Ἄσμα ἀσμάτων η', 7.

8. Ρωμ. η', 35, 38, 39.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ ἕκτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», «Ἀδολεσχία Φιλόθεος» τοῦ Εὐγενίου Βούλγαρη (Μέρος Β') ὅστις και ἀπεστάλη εἰς ὅλας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδεσιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδεσιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φροντίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεία Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα. (Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»)

Ἐκλεκτὲς σελίδες ἀπὸ τὸν Ἱ. Χρυσόστομο

ΕΓΚΩΜΙΟ ΤΗΣ ΑΡΕΤΗΣ

(Ἀπὸ τὴν' ΚΓ ὁμιλία στὴν Γένεση)

Σὰν ἓνας ἄριστος καπετάνιος ποῦ κυβερνᾷ μὲ περισσὴ προσοχὴ κι' ἐπαγρύπνηση τὸ τιμόνι τοῦ ναοῦ, δὲν ἀφήνει τὸ σκάφος νὰ βυθισθῆ ἀπὸ τὰ κύματα τῆς κακίας· ἀλλὰ ἀνώτερος ἀπὸ τὴν τρικυμία καὶ παλεύοντας μεσοπέλαγα μὲ τὸν ἀνεμοδαρμό, σὰν νάτανε ἀραγμένοις μέσα σὲ λιμάνι, παρόμοια κατευθύνει τὸ πηδάλιο τῆς ἀρετῆς, καὶ κατωρθώνει νὰ ξεπεράσῃ τὴν θαλασσοταραχὴ, ποῦ θὰ ξεσποῦσε σὲ λίγο καὶ θὰ σκέπαζεν ὅλη τὴν Οἰκουμένη.

Τόση ὑπέροχη εἶναι ἡ φύση τῆς ἀρετῆς, ποῦ ἀθάνατη κι' ἀδούλωτη κι' ἀνυποχώρητη στὶς ἀνωμαλίες τῆς ζωῆς αὐτῆς, κατορθώνει νὰ ξεφεύγῃ, ἀπὸ τὰ δίκτυα τῆς κακίας· καὶ πετώντας ψηλότερα, βλέπει σὰν ἀπὸ κάποια σκοπιὰ ὅλα τ' ἀνθρώπινα πράγματα· χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τίποτα ἀπ' αὐτὰ ποῦ τὰ νομίζουν οἱ ἄλλοι δυσόρεστα.

Ἄλλὰ ὅπως αὐτὸς ποῦ στέκεται ἐπάνω σ' ἓνα ψηλὸ βράχο ἀναμπαίξει τὰ κύματα, σὰν τὰ ἰδῆ νὰ κτυπιοῦνται μὲν καὶ νὰ σποῦνε ἐπάνω στὸ βράχο μὲ ὄρμη, νὰ διαλύωνται ὅμως παρευθὺς σ' ἀφρό, παρόμοια κι' ὁ ἐνάρετος ἄνθρωπος· στερεωμένος κι' αὐτὸς σ' ἀσφαλισμένο μέρος, δὲν ὑπάρχει γι' αὐτὸν τίποτα τὸ δυσάρεστο ἀπὸ τὴν ἀναταραχὴ τῶν πραγμάτων· ἀλλὰ κάθεται ἀτάραχος, ἐντροφώντας στοὺς γαλήνιους λογισμοὺς του· καὶ καταλαβαίνει πὼς τὰ πράγματα τῆς ζωῆς μας αὐτῆς διόλου δὲν διαφέρουν ἀπὸ τὰ ρεύματα τῶν ποταμῶν, ποῦ τόσον εὐκολὰ κυλοῦνε καὶ φεύγουν.

Γιατὶ ὅπως μπορεῖς νὰ ἰδῆς τὰ κύματα τῆς θάλασσης, τῶρα νὰ πυργώνωνται, σ' ἀνείπωτο ὕψος, καὶ σὲ μιὰ στιγμή νὰ χαμηλώνουν ἀπότομα, ἔτσι βλέπομε κι' αὐτοὺς ποῦ παραμελοῦνε τὴν ἀρετὴ κι' ἀκολουθοῦνε τὴν κακία, σήμερα μὲν νὰ μεγαλοπιάνωνται καὶ νὰ σηκώνουν τὰ φρύδια τους ψηλά, καὶ νὰ ξιππάζονται μὲ τὰ καλὰ τῆς ζωῆς, κι' ἀπότομα πάλιν νὰ ταπεινώνονται καὶ νὰ καταντοῦν στὴν ἔσχατη φτώχεια. Κι'

αυτούς βέβαια θά έννοούσε κι' ό μακάριος Δαυίδ ό Προφήτης, όταν έλεγε: «Μή φοβοῦ, όταν πλουτήση άνθρωπος, και όταν πληθυνθῆ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ότι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτόν λήψεται τὰ πάντα»¹. Νά μήν φοβᾶσαι, όταν πλουτήση ἕνας άνθρωπος, και όταν μεγαλώσῃ ἡ δόξα τοῦ σπιτιοῦ του· γιατί, με τὸ θάνατό του δέν θά τὰ πάρῃ ὅλα μαζί του.

Και πολὺ ὥραϊα εἶπε: «μὴ φοβοῦ, νὰ μήν φοβᾶσαι. Ἄς μὴ σὲ ταραζοῦν—λέει—τὰ περίσσια πλούτη και ἡ λαμπρὴ και δακτυλοδεικτούμενη δόξα. Γιατί σὲ λίγο θά τὸν ἰδῆς αὐτόν ποῦ τᾶχει, νᾶναι ξαπλωμένος κατάχαμα, ἀναίσθητος, νεκρός, παραπεταγμένος, νὰ γίνεται τροφὴ τῶν σκουληκιῶν, νᾶναι γυμνός ἀπ' ὅλα αὐτά, και νὰ μήν μπορῆ νὰ πάρῃ τίποτα μαζί του, παρὰ νὰ τ' ἀφήνῃ ὅλα ἐδῶ.

Ἄς μὴ σὲ κυριέψῃ λοιπὸν ἀγωνία, όταν ἰδῆς τὰ ἐδῶ· οὔτε και νὰ μακαρίσῃς αὐτόν ποῦ σὲ λίγο καιρὸ θά τ' ἀποστερηθῆ ὅλα αὐτά. Τέτοια εἶναι ἡ εὐτυχία τῆς ζωῆς αὐτῆς· και τέτοια εἶναι ἡ φύση τοῦ πλούτου. Δέν ταξιθεύει κι' αὐτὸς μαζί μ' ἐκείνους ποῦ ἀπαρηάζουν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν· ἀλλὰ ἀφήνοντας ἐδῶ τὰ πάντα, φεύγουν ἔρημοι και γυμνοί, φορώντας μονάχα τὴν κακία τους, και φορτωμένοι με τὶς ἀμαρτίες, ποῦ ἐξ αἰτίας τῆς ἐσώρησαν γύρω τους.

Δέν γίνεται ὅμως τὸ ἴδιο και με τὴν ἀρετὴ. Ἄλλὰ κι' ἐδῶ μᾶς κάνει ἀνώτερος ἀπὸ τοὺς ἐπίβουλους, κι' ἀνεξόδιαστη δύναμη μᾶς χαρίζει, κι' ἀτελείωτη χαρὰ κι' εὐχαρίστηση μᾶς δίνει, και δέν μᾶς ἀφήνει νὰ αισθανώμαστε τὶς ἀνωμαλίες τῆς ζωῆς. Κι' όταν φεύγουμε ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν μᾶς ἀκολουθεῖ κι' αὐτὴ· και τὴν ἔχομε παράπλευρὴ μας τὴν ὥρα ποῦ τὴν χρειαζόμαστε γιὰ σύμμαχό μας· ἀλλὰ και στὴν φοβερὴν ἐκείνην ἡμέρα πολὺ μᾶς συντρέχει και μᾶς βοηθεῖ, γιατί μᾶς ἡμερώνει τὴν ὄψη τοῦ Κριτῆ μας. Κι' ὅπως ἐδῶ, όταν μᾶς βρίσκουν συμφορὲς μᾶς δίνει τὴν δύναμη νὰ τὶς ὑπερνικᾶμε, ἔτσι και στὴ μέλλουσα ζωὴ ἀρπάζει ἀπὸ τὰ φοβερά ἐκείνα βασιανιστήρια, αὐτοὺς ποῦ κλίνουν πρὸς αὐτήν. Κι' ὄχι μονάχα αὐτό, ἀλλὰ μᾶς γίνεται κι' ἀφορμὴ ν' ἀπολαύσωμε και τ' ἀνείπωτα ἀγαθὰ.

Ἄπόδοση ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

1. Ψαλμ. μὴ', 17.

Η ΧΑΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΠΑΥΛΟΝ

Α.

Χίλια ἐνιακόσα χρόνια συμπληρώνονται ἀπό τότε, πού ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος ἤλθε στήν περίοδοι Νικόπολι τῆς Ἡπείρου, γιά νά τήν ἐκχριστιανίση.

Εἶχε, μέσα στή φλογισμένη του καρδιά, τόν ἱερώτατο πόθο, ν' ἀνυψώση καί σ' αὐτήν τὸ αἰώνιο σύμβολο τῆς πιό μεγάλης καί θριαμβευτικῆς νίκης, τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου. Ὑραματίσθηκε, γιά τὴν πόλι τῆς νίκης τοῦ Αὐγούστου, μιὰ ἀσύγκριτα μεγαλύτερη νίκη. Κι' αὐτὴν θὰ τὴν ἔδινε ἡ χριστιανικὴ πίστις, ἡ ὁποία θὰ θρυμματίζε, καί θὰ ἐξοστράκιζε τὴν εἰδωλολατρία· θ' ἀπωθοῦσε, καί θὰ ἐξαφάνιζε τὶς ὀλέθριες ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς, πού ἦταν ὀλότελα διεφθαρμένη· θὰ ἐξευγένιζε τ' ἀνθρώπινο συναίσθημα καί τοὺς παλμούς τῆς καρδιάς κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε τέλεια ἀγάπη κι' ἀνθρωπισμὸς πραγματικὸς νὰ κινῆ ὅλες τὶς σκέψεις, σχέσεις, διαθέσεις καί πράξεις τῆς νέας «ἐν Χριστῷ» κοινωνίας. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ἀπ' τὴν εὐλογητὴ στιγμή τῆς ἐπιστροφῆς του στοῦ Χριστοῦ, στοῦ δρόμο τῆς Δαμασκοῦ, «ἐπορεύετο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ **χ α ἰ ρ ω ν**» (Πραξ. η', 39). Ζεχειλίζε στή ψυχὴ του ἡ χαρὰ τοῦ λυτρωμοῦ του, ἡ ἀνέκφραστη εὐτυχία του γιά τὴν πλήρη συνένωσί του μετὸν Χριστόν. Κι' ἤθελε κι' ὅλοι οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι νὰ γίνουν συμμέτοχοι σ' αὐτὴν τὴν ἀστείρευτη χαρὰ του, στήν ἀκλόνητη αἰσιοδοξία του, στήν εὐλογημένη μακαριότητά του.

Ἡ περίφημη Νικόπολις Ἡπείρου ὄχι μόνον τὸν εἶδε περαστικὸ (τὸ ἔτος 57 μ. Χρ., κατὰ πᾶσαν πιθανότητα), ἀλλὰ καί τὸν ἀπήλασε ἓνα ὀλόκληρο χειμῶνα. Τέτοια περίπτου ἐποχῆ, Ὁκτώβριο ἢ Νοέμβριο τοῦ 66 μ. Χρ., ἤλθε. Ἦλθε νὰ παραχειμάση. Τῷ γράφε στὸν Τίτο, τὸν γενναῖο μαθητὴ του καί ἐπίσκοπο Κρήτης. Τὸ ἐτόνιζε, γράφοντάς του ἀπ' τὴν Μακεδονία ἐπιστολή· «Ὅταν πέμπω Ἀρτεμᾶν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι» (Τιτ. γ', 12).

Τὴν ἐπισκεύθηκε λοιπὸν χαρούμενος. Κι' ἔμεινε σ' αὐτὴν μέχρι τὴν ἀνοιξί τοῦ ἔτους 67. Ἐδούλεψε κι' ἐκαλλιέργησε τὴν ἰδρυμένη ἀπ' τὸν Ἴδιο ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Ἀπ' τὴ ρωμαλέα χαρὰ του μετέδωσε καί στοὺς πιστοὺς τῆς χαρὰ κι' αἰσιοδοξία ἀκατάβλητη. Τὸ λυτρωτικὸ μήνυμα τοῦ Σταυροῦ καί τοῦ κενοῦ Τάφου, ὅπου υἱοθετεῖται, ἀλλάζει μετὰ τὴν ὄψι τῆς ζωῆς. Αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς χαρᾶς τοῦ Παύλου.

Κι' ἐμεῖς τὸν αἰσθανόμεσθε ἔτσι ἐνθουσιώδη καί ἀκαταπόνητο ἀνάμεσά μας, νὰ μᾶς φωτίζη, καί νὰ μᾶς σκορπίζη μεγάλη χαρὰ ἀπ' τὴν ἀπέραντη χαρὰ του.

Γι' αὐτό κι' ἀποφασίσθηκε ἀπ' τὸ στεπτό Ποιμενάρχη καὶ Μητροπολίτη τῆς Νικοπόλεως κ. Στυλιανό, ἡ νέα αὐτῆ περιόδος τῆς πνευματικῆς κινήσεως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ν' ἀφιερωθῆ ἑφέτος - τόσο ἐπίκαιρα - στὴ μεγάλη καὶ πάμφωτη Μορφὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Πρέπει αὐτὸ τὸ χειμῶνα, μὲ τὰ ψυχικὰ μας μάτια, νὰ τὸν προσβλέπωμε διαρκῶς. Πρέπει νὰ τὸν ζοῦμε, νὰ τὸν ἀκοῦμε καὶ νὰ ἐμπνεόμαστε ἀπ' τὸ ἅγιο παράδειγμά του. Καὶ ν' ἀντλοῦμε χαρὰ ἀπ' τὴν ἀκένωτη χαρὰ του.

Τὸ χαρούμενο τοῦτο θέμα γι' αὐτὸ τὸ λόγο προτιμήθηκε ν' ἀναπτυχθῆ καὶ νὰ παρουσιασθῆ στὴν εὐσέβειά σας. Γιατὶ ὁ Παῦλος αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκη τῆς χαρᾶς - κι' ἡ χαρὰ ἦταν ἡ συνηθισμένη ψυχικὴ ἀτμόσφαιρά του - σὰν ἄγγελος τῆς ἁγίας χαρᾶς ἦλθε στὴν Νικόπολι κι' ἀπηύθυνε καὶ σ' αὐτὴν τὴν πιὸ γλυκεῖα εὐχὴ τῆς χαρᾶς.

«Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἔρω, χαίρετε».

α) Ἀναγκαία ἡ χαρὰ στὴ ζωὴ μας.

Τὸ νοιώθουμε αὐτὸ βαθειὰ μέσα μας. Τὸ ἀπαιτεῖ ὁ ὀργανισμός μας. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος ἀπ' τὸν Θεὸν γιὰ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Γι' αὐτὸ αἰσθάνεται ἔντονα τὸν πόθο της. Ἐσθμηθοῦμε τὸν ἑλληνα φιλόσοφο Ἀριστοτέλη, ποὺ εἶπε, πὼς «ἡ χαρὰ εἶναι ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς». Γιατὶ, μὲ τὴ χαρὰ ὀλοζώνοντα ἐκδηλώνεται ἡ ψυχικὴ μας εὐρωστία. Αὐτὴ ἀποτελεῖ τ' ὄμορφο λουλούδι τῆς ψυχικῆς καλωσύνης. Αὐτὴ εὐεργετικὰ ἐπιδραῖ στὴν καλλιέργεια κι' ἀνάπτυξη τῆς ἠθικῆς ζωῆς. Αὐτὴ σκορπίζει τὰ μαῦρα σύννεφα τῆς ἀπαισιοδοξίας καὶ μελαγχολίας. Αὐτὴ τέλος, κάνει τὸν ἄνθρωπο χαρούμενο κι' εὐτυχισμένο.

Δὲν εἶναι μοῖρα μας στὸν κόσμον αὐτὸ τὰ δάκρυα κι' οἱ θλίψεις. Ὁχι. Ὁ θεὸς Δημιουργὸς ἐφύτευσε στὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸν πόθο τῆς χαρᾶς. Τὸν ἔκανε χαρούμενο. Καὶ γι' αὐτὸ σὰν ἔχασε - μὲ τὴν φοβερὴ πτώσι του - τοῦτο τὸ πολύτιμο δῶρο, κι' ἀπέκτησε σύντροφο ἀχώριστο τὴν πικρία καὶ τὴν ὀδύνη, ποτὲ δὲν σταμάτησε νὰ κατακαίεται κατάβαθα ἀπ' τὴ δίψα μιᾶς χαρούμενης ζωῆς.

Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος στὸν κόσμον, ποὺ νὰ μὴ ζητῆ χαρὰ. Ἡ δίψα της εἶναι γενικὴ, παγκόσμια. Μέσα στὸ αἷμα ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητος στριφογυρίζει, κατὰ τρόπο μυστηριώδη, ἡ βεβαιότητα, πὼς τὴ χαμένη παραδεισιακὴ χαρὰ διαδέχθηκε, πέρα γιὰ πέρα, ἡ συνεχὴς ἀγωνία καὶ λύπη, τὴ θεϊκὴ μακαριότητα ἀντικατέστησαν τὰ δάκρυα κι' οἱ στεναγμοὶ κι' οἱ πόνοι. Κι' ἔτσι κατήντησε ἄχαρι ἡ ζωὴ, μελαγχολικὴ, καταθλιπτικὴ.

Ἡ ἀναγκαιότητα λοιπὸν τῆς χαρᾶς εἶναι ἀπόλυτη καὶ γενική. Ἡ ἔλλειψίς της φέρει ψυχικὴ ἀτονία, ἀθυμία, ἀκεφιά. Ἡ ἐργασία γίνεται ἀνεπρόκοπη. Καμμιά δημιουργία δὲν συντελεῖται. Νέκρα παρατηρεῖται, μαρασμός, ἀπελπισία, σκοταδισμός!

Μποροῦν τάχα νὰ ζήσουν τὰ λουλούδια, κι' ὅλα τὰ φυτὰ χωρὶς τοῦ ἡλίου τῆ ζεστασιά; Μποροῦν νὰ ἐπιβιώσουν ὅλοι οἱ ζωϊκοὶ ὀργανισμοὶ χωρὶς τὸ ὀξυγόνο καὶ τὴν τροφή; Ἔτσι κι' ὁ ἄνθρωπος. Χωρὶς χαρὰ δὲν ζῆ. Ἐνῶ ὁ χαρούμενος πολὺ δύσκολα γίνεται κακοποιὸς - κατὰ τὴν ὀρθὴ παρατήρησι κάποιου σοφοῦ - ὁ λυπημένος κι' ἀπογοητευμένος καταστρέφει καὶ καταστρέφεται.

Ἄναγκαιότατο γι' αὐτὸ καὶ πολυπόθητο καὶ πάρα πολὺ λαχταριστὸ ἀγαθὸ εἶναι ἡ χαρὰ. Δυστυχῶς ὁμως. Πολλοὶ ζητοῦν νὰ τὴν ἀποκτήσουν μακριὰ ἀπ' τὴν πηγὴ της!

β) Ἡ χαρὰ ἔξω ἀπ' τὸ Χριστιανισμό.

Τολμοῦν καὶ τὸ ὑποστηρίζουν μερικοὶ - χριστιανοὶ στ' ὄνομα - λέγοντας πῶς ὁ Χριστιανισμὸς, μὲ τοὺς διαφόρους περιορισμοὺς του, καταστρέφει τὴ χαρὰ! Γι' αὐτὸ, συμβουλεύουν, «ἂν θὲς νὰ χαρῆς τὴ ζωὴ σου, μακριὰ ἀπ' τὴ θρησκεία»!! Ἡ πραγματικότητα ὁμως εἶναι διαφορετικὴ. Ἄν ζητήσης ὅπουδῆποτε ἄλλοῦ τὴ χαρὰ εἴτε στὸ χρῆμα εἴτε στὰ γλέντια εἴτε στὶς ἀπολαύσεις, δὲν ἔχεις παρὰ νὰ θερίσης τὴ δυστυχία καὶ τὴ διαφορὰ.

Θέτομε ἓνα ἐρώτημα σ' ὅλους τοὺς πλουσίους, καὶ ἀξιῶμε νὰ μᾶς δώσουν ὀλοκάθαρα ἀπάντησι: Εἶσθε χαρούμενοι σ' ὄλο τὸ βᾶθος καὶ τὸ πλάτος; Ὅσοι διαθέτουν εἰλικρίνεια μᾶς λένε: Ὅχι! Γιατὶ δὲν εἶναι τὸ ὑπεράφθονο χρῆμα, τ' ἀμύθητα πλοῦτη, ἡ πηγὴ τῆς χαρᾶς. Μιὰ φοβερὴ ἀνία μᾶς κατατρώγει τὴ ζωὴ. Ὑστερα ἢ πλεονεξία ἀπ' τὸ ἓνα μέρος κι' ἡ τσιγκουνιά ἀπ' τὸ ἄλλο, κλείνει ἐρμητικὰ τὶς καρδιές, καὶ τὶς κάνει πάρα πολὺ δυστυχισμένες! Ποιὸς τάχα θὰ εἶχε τὴν δύναμι νὰ κολοτυχίση λ.χ. τὸν ἄφρονα πλούσιο τοῦ Εὐαγγελίου;

Ρωτᾶμε ἐπίσης κι' αὐτοὺς τοὺς λεγομένους «γλεντζέδες», ποὺ ρίχνονται κατὰ πρόσωπο στὶς διάφορες ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς: Εἶσθε καὶ σεῖς πραγματικὰ χαρούμενοι; Ὅχι, κι' αὐτοὶ μᾶς ἀπαντοῦν. Ἡ προσωρινὴ τέρψι καὶ χαρὰ, χαρὰ δὲν εἶναι. Ἀντίθετα σὰν καρπὸς παρακοῆς καὶ παρανομίας φέρει περισσότερη κατάθλιψι. Σὰν βυθίζεται κανεὶς στὴν ἀσωτία, δὲν μπορεῖ παρὰ τὶς τραγικὰς συνέπειες τοῦ ἀσώτου τῆς παραβολῆς νὰ ἔχη.

Ἄλλα κι' ἐκεῖνοι πού φαντάζονται πὼς ἔχοντας «τὴν ὑγεία» τους, τὸ πολυτιμώτατο τοῦτο ἀγαθό, ἐξασφαλίζουν τὴν ἀληθινὴ καὶ ἀναφαίρετὴ χαρὰ, λάθος κάνουν. Καὶ τὸ βεβαιώνει τὸ φοβερὸ κενό, πού ἔχουν μέσα τους, ἢ ἀνησυχία πού τοὺς δέρνει, κι' ἢ ἀπελπισία καὶ ὁ τρόμος πού τοὺς καταλαβαίνει στὴν πρώτη τους ἀδιαθεσία.

Τίποτε. Μακρὰ ἀπ' τὴ θρησκεία τοῦ γλυκοῦ Ναζωραίου χαρὰ δὲν ὑπάρχει. Γι' αὐτὸ στὰ σημερινὰ χρόνια, πού τ' ἀγαθὰ, κι' οἱ ὄροι διαβίωσης, κι' οἱ εὐμενεῖς συνθήκες τῆς ζωῆς ἔχουν ἀσύγκριτα βελτιωθῆ καὶ αὐξηθῆ· σήμερα πού ἀφθονοῦν ὅλα τὰ μέσα γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησι τοῦ ἀνθρώπου, παρατηρεῖται τόση καὶ τόση φτώχεια χαρᾶς! Κι' ἡ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα μερικῶν κυρίων, πού θέλουν νὰ κάνουν τοὺς σπουδαίους καὶ σοβαραφανεῖς, εἶναι σκεπασμένη βαρεῖα μὲ τὰ μαῦρα σύννεφα τῆς ἀπιστίας - ἀπαισιοδοξίας καὶ μὲ τὴν καταχνιὰ τῆς μελαγχολίας, πού ὀδηγεῖ στὴν ἀνανδρία, στὴν ἀπάνθρωπη αὐτοκτονία καὶ στὸ χαμό, στὴν αἰώνια καταδίκη καὶ κατάθλιψι, στὸν ἀσίγαστο πόνο τῆς αἰωνιότητος, στὴν ἀφάνταστη κακοδαίμονια, στὸ δεῦτερο αἰώνιο θάνατο, πού ἔναι ὁ πλήρης καὶ τελειωτικὸς χωρισμὸς ἀπ' τὸν Θεόν!

Νὰ ἐννοοῦν ἄρα γε, πὼς κι' ὁ, γνωστὸς γιὰ τ' ἀπαισιόδοξα ποιήματά του, Κ. Καρυωτάκης, αὐτὴ «τὴ γαλήνη βρῆκε μὲ μιὰ σφαῖρα στὴν καρδιά», αὐτοὶ πού, τόσο προκλητικά, ἔσπευσαν στὴν Πρέβεζα τελευταῖα νὰ τὸν τιμήσουν γιὰ τὴν... αὐτοκτονία του; κι' ἐτόλμησαν τ' ἀχαρακτήριστα αὐτὰ λόγια - ἀπὸ χριστιανικὴ ἄποψι - νὰ χαράξουν ἐπάνω στὴ μαρμάρινη πλάκα τοῦ τύμβου, πού τοῦ ἔστησαν; Δὲν ξέρω. Ζέρει ὅμως ὅλος ὁ κόσμος, πὼς ὁ ἀνθρωπος αὐτός, ἔρημος ἀπὸ ἰδανικά, δίχως καμιὰ χαρὰ, πού δίνει ἢ πίστι κι' ἢ ἐλπίδα, γεμᾶτος ἐφιάλτες καὶ τρομερὴ ἀπαισιοδοξία, ἤλθε μὲ δυσμενῆ μετάρθεσι, σὰν νομαρχιακὸς ὑπάλληλος, στὴν Πρέβεζα (1928). Ἀπ' αὐτό, ἀπ' τὴ ψυχικὴ του κενότητα, καὶ ἀπὸ μιὰ ἐρωτικὴ του ἀτυχία, ἔπεσε στὸ Βαθὺ τῆς Πρεβέζης γιὰ ν' αὐτοκτονήσῃ! Μιὰ νύχτα ἐπάλαιε μέσα στὴ θάλασσα, κολυμβώντας, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ πιυγῆ. Καὶ τὰ χαράματα βγῆκε ἄπρακτος στὴ ξηρά, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπόφασί του ἀμετάρθετη. Σὲ λίγο μὲ περιστροφή, στὴν ἴδια ρωμαντικὴ τοποθεσία, τίναξε τὰ μυαλά του στὸν ἀέρα παραδίνοντας τὴ ψυχὴ του στὸ σατανᾶ!

Τὸ ἀνέφερα τοῦτο τὸ περιστατικὸ θέλοντας νὰ βεβαιώσω τὴν ἀδιάσειστη ἀλήθεια, πὼς μακρὰ ἀπ' τὴν ἀγία μας χριστιανικὴ θρησκεία, ὄχι μόνο χαρὰ δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ καταστροφὴ ἀπροσδιόριστου ἐκτάσεως συντελεῖται. «Τὰ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος» (Ρωμ. 5', 23).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ
«ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ»

Περὶ μεμψιμοιρίας.

Μεμψιμοιρία εἶναι, ἡ δυσαρέσκειά μας πρὸς τὴν μοῖρα μας· ἡ ἔλλειψη εὐγνωμοσύνης στοῦ Θεοῦ· ἡ ἀχαριστία σ' ὅλους· ἡ ἄρνηση κι' αὐτῆς ἀκόμη τῆς θείας πρόνοιας· τὸ νὰ παραπονοιοῦμαστε γιὰ τὸ καθετὶ καὶ τὸ νὰ τὰ βάζομε μ' ὅλους.

Ὁ Θεόφραστος στοὺς χαρακτῆρες του λέει γιὰ τὴν μεμψιμοιρία· «ἔστι δὲ μεμψιμοιρία ἐπιτίμησις παρὰ τὸ προσήκον διδομένη». Ὁ δὲ μεμψίμοιρος τοιόσδε τις οἶος, ἀποστείλαντος μερίδα τοῦ φίλου, εἶπεῖν πρὸς τὸν φέροντα «ἐφθόνησέ μοι τοῦ ζωμοῦ καὶ τοῦ οἴναριου, οὐκ ἐπὶ τὸ δεῖπνον καλέσας». Μεμψιμοιρία εἶναι ἡ παράκαιρη καὶ ἄστοχη παρατήρηση πού κάνομε. Ὁ δὲ μεμψίμοιρος εἶναι τέτοιος, πού εἶναι ἱκανός, πού ἂν τοῦ στείλῃ κάποιος φίλος μιὰ μερίδα ἀπὸ τὸ φαγητό του, νὰ εἰπῆ σ' αὐτὸν πού τὰ ἔφερε «τσιγγουνεύθηκε γιὰ μένα τὸ φαγητό καὶ τὸ λίγο κρασί πού θάπινα, καὶ δὲν μ' ἐκάλεσε στοῦ τραπέζι του. «Καὶ τῷ Διὶ ἀγανακτεῖν, οὐ διότι ὕει, ἀλλὰ διότι ὕστερον. Καὶ εὐρών τι ἐν τῇ ὁδῷ βαλάντιον εἶπεῖν ἀλλ' οὐ θησαυρὸν εὔρηκα οὐδέποτε». Καὶ εἶναι ἱκανὸς ν' ἀγανακτῆ με τὸν Δία, ὄχι γιατί βρέχει, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἔβρεξε καθυστερημένα. Κι' ἂν βρῆ στοῦ δρόμο ἓνα πορτοφόλι νὰ εἰπῆ—«Μωρέ, νὰ μὴ βρῶ κι' ἐγὼ ποτέ μου ἓνα θησαυρό;».

Ὁ μεμψίμοιρος δὲν εὐχαριστιέται γι' αὐτὰ πού ἔχει, ἀλλὰ λυπᾶται γι' αὐτὰ πού τοῦ ξεφεύγουν· κι' αὐτό, ἐπειδὴ δὲν σκέπτεται, σὰν λογικὸς ἄνθρωπος, αὐτὰ πού κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ, ἀλλὰ ἔχει διαρκῶς τὸν νοῦ του προσηλωμένο σ' αὐτὰ πού δὲν ἀπόκτησε, σὰν νὰ τὰ χη μπροστά του καὶ σὰν νὰ τὰ χασεν ἐκείνην τῇ στιγμή.

Βέβαια, γιὰ νάμαστε ἀκριβεῖς, ὑπάρχει κι' ἔξω ἀπ' τὸ Χριστιανισμὸ κάποια χαρά. Αὐτὴ ὅμως εἶναι ὀλότεια ψεύτικη κι' ἀστήρικτη. Εἶναι ἀπομίμησι χαρᾶς. Μοιάζει με τὴ χρυσόσκονη τοῦ δηλητηρίου, πού ἔχει στὴν ἀρχὴ μιὰ γλυκύτητα, ἀλλ' ὕστερα φέρει πόνους φρικτοὺς κι' ἀπαίσιο θάνατο!..

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκέρυς Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

Ὁ μεμψίμοιρος πάντα του εἶναι ἀγανακτησμένος, ἐπειδὴ δὲν πῆρε προαγωγή, σύμφωνα μὲ τὴν ἀξία του, καὶ τὰ βάζει μὲ ὄλους πού ὑποτιμοῦνε τὶς ἱκανότητές του. Κι' ἀσεβεῖ καὶ πρὸς τὸν Θεὸ ἀκόμη, γιὰ τὶς ἀδικίες πού τοῦκαμε· κάθε εὐεργεσία, κάθε χάρη, κάθε τιμὴ καὶ κάθε δόξα πού ἀπόκτησε, εἶναι—λέει—κατώτερα ἀπ' αὐτὰ πού τοῦ πρέπανε. Τὸν μεμψίμοιρον ἄνθρωπο τίποτα δὲν τὸν εὐχαριστεῖ, τίποτα δὲν τὸν ἐνθουσιάζει, τίποτα δὲν τὸν ἱκανοποιεῖ. Ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ μεμψίμοιρου δὲν θ' ἀκούσης ποτὲ τὴν λέξη «εὐχαριστῶ», κι' ἀπὸ τὴ καρδιά του ποτὲ δὲν ὑψώθηκε δοξολογία πρὸς τὸν πανάγαθο Θεό, γιὰ τὶ πλοῦσιες δωρεές του καὶ χάρες του. Ὁ μεμψίμοιρος εἶναι ἀγνώμονας, καὶ εἶναι ἀχάριστος. Ὁ μεμψίμοιρος ἀρνιέται τὴν εὐγνωμοσύνη του καὶ πρὸς τοὺς ἴδιους τοὺς γονηοὺς του. Ὁ μεμψίμοιρος εἶναι πανάθλιος ἄνθρωπος.

Ἡ χαιρεκακία.

Χαιρεκακία εἶναι, τὸ νὰ αἰσθάνεσαι εὐχαρίστηση καὶ χαρὰ γιὰ τὶς δυστυχίες τῶν ἄλλων. Ὁ χαιρέκακος ἄνθρωπος αἰσθάνεται χαρὰ γιὰ τὸν θάνατο τοῦ ἐχθροῦ του, καὶ δὲν θυμᾶται, πῶς ὄλοι μας ἔχομε τὴν ἴδια μοῖρα. Τὸν χαιρέκακο τὸν τρέφουνε οἱ συμφορὲς τῶν ἄλλων. Καὶ περισσότερο χαιρεῖ γιὰ τὶς ξένες κακοτυχίες, παρὰ γιὰ τὶς καλομοιρίες τὶς δικές του.

Ἡ ψυχὴ τοῦ χαιρέκακου μισεῖ αὐτοὺς πού εὐτυχοῦνε κι' ἀποστρέφεται ὅσους χαιρῶνται τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς· ἡ καρδιά του ξεχειλίζει ἀπὸ μῖσος, καὶ ἡ δυστυχία τῶν ἄλλων εἶναι ὁ φλογερώτερος πόθος της. Ὁ χαιρέκακος εἶναι μοχθηρός· ἡ ὄψη του εἶναι πάντα συννεφιασμένη· τὸ βλέμμα του ὑπουλο· καὶ τὰ χεῖλη του σφιχτοκλεισμένα· κι' ὅταν ψευτογελά τὸ γέλιοιο του εἶναι ἀπαίσιο καὶ τὸ στόμα του γεμᾶτο ἀπὸ φαρμάκι. Εὐχαριστεῖται περισσότερο γιὰ τὸν πόλεμο, παρὰ γιὰ τὴν εἰρήνην, κι' αἰσθάνεται μεγαλύτην εὐχαρίστηση νὰ βλέπη δυστυχισμένους, παρὰ εὐτυχισμένους.

Ἡ χαρὰ του εἶναι τὰ κακὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ ἀγαλλίασή του οἱ ἀναποδιές καὶ οἱ δυστυχίες τους. Οἱ δρόμοι του εἶναι λοξοὶ καὶ τὰ κλωθογυρίσματά του κύκλος ἀτελείωτος. Καὶ χαιρεται γιὰ τὴν κακία του αὐτῆ, καὶ γερνᾷ μὲ τὴν συντροφιά της. Κι' ὁ Θεὸς θὰ τὸν πληρώσῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμία τῆς μοχθηρῆς του καρδιάς. Ἀλλοίμονό του, ὅταν θάρθῃ ἡ φρικτὴ ἡμέρα τῆς ἀνταπόδοσης.

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Β'

Τὸ λογικὸν καὶ ἡ πίστις φαίνονται συχνὰ ν' ἀλληλοσυγκρούωνται, ἀλλὰ δὲν ἀλληλοσυγκρούονται. Τὸ λογικὸν προετοιμάζει τὸ δρόμο γιὰ τὴ πίστι, καὶ ὕστερα ἐνεργοῦν καὶ τὰ δυὸ μαζὶ ἠνωμένα. Δὲν καλοῦμεθα νὰ ἐξασκήσωμε τυφλὴν πίστι, ἀλλὰ νὰ εἶμασθε πάντοτε ἔτοιμοι νὰ δώσωμε ἀπάντησι σὲ κάθε ἄνθρωπο πού ζητάει λόγον γιὰ τὴν «ἐν ἡμῖν πίστιν».

Ἐπάρχουν τρία ἐρωτήματα στὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἀπαντήσῃ τὸ λογικόν. Πρῶτον, εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή βιβλίον τοῦ Θεοῦ; Δεύτερον, τί διδάσκει; Τρίτον, τί σχέσι ἔχει ἡ διδασκαλία τῆς μὲ τὸ καθήκον μου; Ὅταν τὰ ζητήματα αὐτὰ λυθοῦν, ἡ πίστις δέχεται τὴ Βίβλο ὡς αὐθεντικὴ καὶ δὲν σκοντάφει πιά στὰ μυστήριά της, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναγνωρίζει ὅτι αἱ σκέψεις τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ εἶναι πάνω ἀπὸ τίς σκέψεις μας· κι' ἔτσι, ἐκεῖ πού σταματάει ἡ σφαῖρα τοῦ λογικοῦ ἀρχίζει ἡ σφαῖρα τῆς πίστεως (Arthur T. Pier-son) (ψυχικὴ τόνωσις).

Ἁγαπητὴ ἀναγνώστα, τὸ θεϊκὸ αὐτὸ φῶς τῆς Γραφῆς διαυγάζει λαμπρότερο ὅσο περισσότερον καταγίνεσαι μὲ τὴ βαθύτερη μελέτη τῆς Γραφῆς. Τὰ λυτρωτικὰ θέματα πού ἀφοροῦν ὑποκειμενικὰ καὶ σέ, ἐπιβάλλουν τὴ συστηματικὴ μελέτη καὶ καθημερινὴ ἐντρυφήσι μὲς' τίς σελίδες τῆς Θεόπνευστης Γραφῆς σου. Ἡμεῖς ἐδῶ, ὅπως καὶ εἴτις ἄλλος, ἀπλῶς θίγοντας δι' ὅσων γράφομεν, τὸ λυτρωτικὸν σχέδιον τοῦ Θεοῦ, φρονοῦμεν ὅτι μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ συμβάλλομε καὶ στὴ δική σου προσπάθεια τῆς ἐρεύνης καὶ κατανοήσεως τῶν οὐσιωδῶν ἀληθειῶν τῆς θρησκείας μας, πράγμα τὸ ὁποῖον προάγει πνευματικὰ καὶ ὁδηγεῖ στὴ πράξι τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ, πού εἶναι καὶ τὸ γνῶρισμα τοῦ λυτρωμένου ἀνθρώπου.

Τώρα ἂς δοῦμε τί μᾶς γράφει ἓνας φωτισμένος ἀπὸ τὴ Γραφή, πού καθὼς φαίνεται ἐπειραματίσθη τὴ ζωὴ τοῦ λυτρωμένου, ἀφοῦ ὑπέστη κι' αὐτὸς τίς δραματικὰς συνέπειας τῆς ἁμαρτίας ὡς ἀπόγονος τοῦ πεπτωκότος Ἀδάμ. Ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἐκλογῆς, παρασυρθείς κι' ἀπὸ τὸ περιβάλλον «ἐβυθίσθη στὸ βούρκο τῆς ἁμαρτίας» καὶ τέλος ἐνεκλείσθη στὴ φυλακὴ. Ἄλλ' ὁ Θεὸς πού θέλει τὴ μετάνοια κάθε ἁμαρτωλοῦ εἰργάσθη καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ αὐτῆ. Τὸ πῶς ἐσώθη, μᾶς τὸ ἐκθέτει ὁ ἴδιος. «Θαῦμα συντελεσθὲν» ἀποκαλεῖ τὴν ἐπιστροφὴν του, ἔτσι τὸ βλέπει, καὶ τὸ αἰσθάνεται, ἀφοῦ τὸν βοήθησε πολὺ στὴ ἀφύπνισή του τὸ φῶς τῆς Γραφῆς. Ἀξίζει νὰ τὸν

προσέξωμεν στή διαπίστωση τῆς μαρτυρίας του, κάτι και ἐμεῖς θὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ τὸν πειρασμό του ποὺ εἶναι μία ἀνέλιξις τῆς πνευματικῆς του ζωῆς.

«Πάτερ μου, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἄλλος λίγο, ἄλλος πολύ, «πάντες ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. γ', 23). Ἔτσι κι' ἐγὼ σὰν νέος ποὺ ἤμουνα μὲ τὴν ἀγνοια καὶ τὴν ἀφέλεια τὴν παιδική, μὲ τὴν τόσην μου ἀπερισκεψία ἄφησα τὸν Σατανᾶ—ἄθελα βέβαια—νὰ μὲ πλανήσῃ καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω μπῆκε μεσ' τὴν ψυχὴ μου, τὴν κατέκτησε καὶ ὡς ἦτο ἐπόμενον μὲ παρέσυρε καὶ μὲ βύθισε μεσ' τὸ βουρκο τῆς ἀμαρτίας!... Ἡ νεανικὴ μου ψυχὴ ἔχασε μονομιᾶς τὴν ἀγνότητά της, τὸ φῶς της καὶ καλύφθηκε ὀλόκληρη ἀπὸ τὸ πυκνὸ σκοτάδι τῆς ἀμαρτίας! Κάθε χαρά, κάθε εὐτυχία, ἐνοιώσα ν' ἀπομακρύνονται ἀπὸ μένα καὶ τὴ θέση τους τὴν διαδέχθησαν ἡ λύπη, ἡ στενοχώρια, ἡ ἀπαγοήτευσίς καὶ ἡ ἀπελπισία... ὦ! Τί φρίκη, τί τύψη δοκίμασα, ὅταν μέσ' ἀπ' τὴν ἄβυσσον ποὺ ὁ Διάβολος μὲ εἶχε ρίξει, ἔστρεψα τὸ βλέμμα μου πρὸς τὴν κορυφὴ ἀπὸ ὅπου εἶχα γκρεμισθῆ. Νόμισα ὁ δυστυχῆς πὼς ἐλπίδα σωτηρίας δὲν ὑπῆρχε γιὰ μένα! Τί νῶκανα ὅμως; Ἦταν ἀργὰ πιά. Ἡ ἀμαρτία περήφανη γιὰ τὸ κατόρθωμά της ἐγκατεστάθη μεσ' τὴν ψυχὴν μου, μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴν ἀφήσῃ πλέον νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὸ καταραμένο της δίκτυ!... Ἀλλ' ὁ Πανάγαθος Θεὸς πρὸ αἰώνων προώρισε ν' ἀναστήσῃ ἡμᾶς διὰ τοῦ Μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ἐν τῇ Ἀποκαλύψει, Κεφ. ιγ', 8 καλεῖται τὸ «Ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου».

Ἡυδόκησε λοιπόν, πάτερ μου, ὁ Θεός, νὰ ἔλθω καὶ ἐγὼ ἐδῶ εἰς τὸ Ἐφρηβεῖον Ἀβέρωφ, ἐφ' ὅσον ἤμην ἀνήλικος, καὶ νὰ λάβω ἀπὸ τὰ χέρια σας τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἐνῶ ἀπὸ τὸ στόμα σας ἄκουσα αὐτὰ τὰ λόγια ποὺ δὲν θὰ τὰ ξεχάσω ποτέ. «Αὕτη ἄς συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ σωθῇ ἡ ψυχὴ σου». Μὲ πλήρη συναίσθησιν τῆς ἀμαρτωλῆς μου καταστάσεως καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀπελπισίας εὐρικόμενος, ἄρχισα νὰ διαβάζω τὴ «Θεόπνευστο Βίβλον» διὰ νὰ βρῶ ἐκεῖ μέσα τὴν μέλλουσαν καταδίκην μου, ἡ ὁποία θὰ μοῦ δοθῇ ὅταν ὁ Θεὸς «μέλλει νὰ κρίνῃ ζῶντας καὶ νεκροὺς ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ...». (Β'. Τιμ. δ', 1). Πραγματικὰ ἀνατριχίασα ὅταν στὸ κεφάλαιο κα', ἐδαφ. 8 τῆς Ἀποκαλύψεως διάβασα, «οἱ δειλοὶ καὶ ἄπιστοι καὶ βδελυκτοὶ καὶ φονεῖς καὶ πόρνοι καὶ Μάγοι καὶ εἰδωλολάτραι καὶ πάντες οἱ ψεῦσται, θέλουσιν ἔχει τὴν μερίδα αὐτῶν, ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ, μὲ πῦρ καὶ θεῖον», οὗτος εἶναι ὁ δεύτερος θάνατος! Ἐνας βαθὺς ἀναστεναγμὸς μ' ἔκανε ν' ἀφήσω τὴν Ἀποκάλυψιν καὶ νὰ διαβάσω κάπου ἄλλοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ τὸ ἴδιο «οἱ πράττοντες τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἐριδες, ζηλοτυπία, θυμοί, μάχαι, διχόνοια, αἰρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι,

καὶ μοι καὶ τὰ ὅμοια τούτων, δὲν θέλουσι κληρονομήσῃ Βασιλείαν Θεοῦ!» (Γαλ. ε', 19-21). Ἐπομένως, θὰ κληρονομήσουν τὴν βασιλείαν τοῦ Διαβόλου, ἤτοι τὴν κόλασιν τὴν «ἡτιμασμένην τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ». Ὡ! δυστυχία μου! Ὡ ἀλλοίμονο τί με περιμένει, εἶπα μέσα μου.

Ἄλλ' ἐφ' ὅσον ἐξακολουθοῦσα νὰ ἐρευνῶ διάβασα ὅπως τυχαῖα «πάντες ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιοῦνται δὲ δωρεάν μετὰ τὴν χάριν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ρωμ. γ', 23-24). Ἄ! κάτι θὰ λέγῃ καὶ γιὰ μένα αὐτό, συλλογίστηκα, ἄς διαβάσω τώρα καὶ ἄλλοῦ, νὰ δῶ μήπως λέγει καὶ ἄλλοῦ κανένα τέτοιο; Καὶ σὰν νὰ καταπράϊνε λιγάκι τὴν φλόγα τῆς ἀπελπισίας ποῦ με λαμπάδιζε ὀλόκληρον, ἄρχισα νὰ ἐρευνῶ μετὰ περισσότερη ὄρεξι. Διαβάζω λοιπὸν καὶ ἄλλοῦ ποῦ λέγει ὁ Κύριος «...ἦλθον καλεῖσαι ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν» (Λουκ. ε', 32). Κι' ἄλλοῦ, «Διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ (τοῦ Χριστοῦ) ἔχομεν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς Χάριτος αὐτοῦ» (Ἐφεσ. α', 7) καὶ ἄλλοῦ, (Α. Ἰωάν. α', 7) μοῦ φάνηκε σὰν κάτι νὰφυγε ἀπὸ πάνω μου μόλις διάβασα αὐτὰ τὰ ἐδάφια καὶ τὰ χεῖλη μου ὅπως ἀυθόρμητα τράβλισαν — Θεέ μου! Κατόπιν σταμάτησα τὸ διάβασμα καὶ ἄρχισα νὰ σκέπτομαι—Πράγματι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθε νὰ σώσῃ τοὺς ἁμαρτωλοὺς, μὰ ποιούς ἁμαρτωλοὺς; Βέβαια ἁμαρτωλοὶ εἶναι πολλοὶ (ἢ μᾶλλον νὰ εἶπω, ὅλοι), ἀλλὰ ἁμαρτία ἀπὸ ἁμαρτία ἔχει μεγάλη διαφορά. Ἀσφαλῶς ἓνας ψεύτης, ἢ ἓνας κλέφτης μπορεῖ νὰ συγχωρηθῇ, ὄχι ὅμως καὶ ἓνας φονιᾶς! Ναι, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ «Τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας», ἄρα καὶ τὴν δική μου τὴν ἁμαρτία. Καλά, ἀλλὰ πῶς γίνεται αὐτό; Γιατί ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ὅλους γενικὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς;

Ὅλο κάτι τέτοιες σκέψεις τριγυροῦσαν στὸ μυαλό μου καὶ δὲν μποροῦσα νὰ ἐξηγήσω ποῦ ὀφείλεται αὐτό. Ἄλλά, ὦ τοῦ θαύματος! Τὸ βλέπω μιὰ μέρα, μεσ' τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Κεφ. γ', 16—«Τόσον ἠγάπησε ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ, διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῇ πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον». Ἠγάπησε δηλαδὴ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ἀλλὰ πόση ἀγάπη ἔχει ὁ Θεός, ὥστε καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀκόμα ν' ἀγαπήσῃ; Ἀσφαλῶς μεγάλη. Μὰ πόσο μεγάλη; Κι' αὐτὸ δὲν ἄργησα νὰ τὸ βρῶ, «Μεγαλυτέραν ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰωάν. ιε', 13). Ἄ! Ἄλλ' ὁ Θεὸς δεῖκνύει τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς, διότι ἐνῶ ἡμεῖς εἴμεθα ἔτι ἁμαρτωλοὶ, ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν» (Ρωμ. ε', 7-8). Διαβάζοντας τὰ ἐδάφια αὐτὰ «ἦλθον εἰς κατάνυξιν καρδίας» (Πραξ. β', 37) καὶ εἶπα «Κύριε τί θέλεις νὰ κάμω;» (Πραξ. θ', 6). «Δειξόν μοι Κύριε ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσομαι». Ὁ Κύριος

ὁμως σὲ μένα δὲν ἐφανερώθηκε καὶ δὲν μοῦ μίλησε ὅπως τὸν Σαοῦλ (Παῦλο), ἀλλὰ μοῦ μίλησε μὲ τὸ Εὐαγγελιό του—«Ἰδοῦ, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοῦ νῦν ἡμέρα σωτηρίας». «Μετανόησον λοιπὸν καὶ ἐπέστρεψε, διὰ νὰ ἐξαιλεφθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι σου, διὰ νὰ ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψυχῆς ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου». (Πραξ. γ', 19). «Πίστευσον εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ θέλει σωθῆς» (Πραξ. ις', 31).

Αἰσθανόμενος τὴν καρδιά μου νὰ σκιρτᾷ ἀπὸ χαρὰ «ὑψωσα φωνὴν πρὸς τὸν Θεόν» (Πραξ. δ', 24). «Ἐταλαιπωρήθην σφόδρα, Κύριε ζωοποίησόν με κατὰ τὸν λόγον σου» (Ψαλμ. ρθ', 107). «Ζωοποίησόν με κατὰ τὸ ἔλεός σου» (Ψαλμ. ρθ', 33). «Κύριε ἐλέησόν με, ἴασε τὴν ψυχὴ μου, διότι ἤμαρτον εἰς Σὲ» (Ψαλμ. μα', 4). «Πλῦνον με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με» (Ψαλμ. να', 2). «Εἰς Σέ, εἰς Σὲ ἤμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἔπραξα» (Ψαλμ. να', 4). «Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον» (Ψαλμ. να', 9). «Διότι τὰ ἀνομήματά μου ἐγὼ γνωρίζω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου, ἐνώπιόν σου εἶναι διὰ παντός» (Ψαλμ. να', 3). «Τὰς ἁμαρτίας τῆς νεότητός μου καὶ τὰς παραβάσεις μου μὴ μνησθῆς» (Ψαλμ. κέ', 7). «Σὺ ὁ Θεὸς ὁ Δίκαιος, ὁ ἐξετάζων καρδίας καὶ νεφρούς», «Σὺ εἶσαι ἡ σκέπη μου καὶ ἡ ἀσπίς μου», «Σὺ εἶσαι ἡ καταφυγή μου» (Ψαλμ. ζ', 9, ριθ', 114, ρμβ', 5). «Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου διὰ νὰ δοξολογῶ τὸ ὄνομά σου» (Ψαλμ. ρμβ', 7). «Δίδαξόν με, διὰ νὰ κάμω τὸ θέλημά σου, διότι σὺ εἶσαι ὁ Θεός μου. Τὸ πνεῦμα σου τὸ ἀγαθὸν ἄς με ὀδηγήσῃ εἰς ὁδὸν εὐθείαν» (Ψαλμ. ρμγ', 10). «Στήριζον τὰ διαβήματά μου, ἐν ταῖς ὁδοῖς σου διὰ νὰ μὴ σαλευθῶσιν οἱ πόδες μου» (Ψαλμ. ιζ', 5). «Ἄς εἶναι ἡ καρδιά μου ἄμωμος εἰς τὰ διατάγματά σου, διὰ νὰ μὴ αἰσχυθῶ» (Ψαλμ. ριθ', 80). «Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ (Λουκ. ιη', 13). «Μνήσθητί μου Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Λουκ. κγ', 42).

Καὶ ἰδοῦ! τὸ θαῦμα ἔγινε!... «Ἦκουσεν ὁ Κύριος τὴν δέησίν μου, ὁ Κύριος ἐδέχθη τὴν προσευχήν μου» (Ψαλμ. ς', 9). «Ἦ ψυχὴ μου ἐλευθερώθῃ ὡς πτηνὸν ἀπὸ τῆς παγίδος τῶν θηρευτῶν, ἡ παγὶς συνετρίβη καὶ ἐγὼ ἠλευθερώθην» (Ψαλμ. ρκδ', 7). Στὴν ψυχὴν μου ἀνέτειλε μεγαλόπρεπα ὁ ὑπέρολαμπρος Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης «ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ», καὶ τὸ φοβερὸ καὶ ἀπαίσιον σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας, ἐξουδετερώθη ὅλως διόλου, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρχῃ πιά νὰ μοῦ ἀσχημίξῃ τὴν ψυχὴν. Ἡ μελέτη τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐλευθέρωσε τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ σατανᾶ καὶ τὴν ἐπανάφερε στὴν γαλήνη, τὴν εἰρήνη, καὶ τὴν ἀγαλλίαση. Τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας χύθησαν καὶ αὐτὰ ἄφθονα καὶ ὀρμητικὰ σὰν χεῖμαρος. Ὁ Χριστὸς ἐξηγόρασε μὲ τὸ τίμιό του αἷμα καὶ ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἔσχισε

καὶ δικό μου χειρόγραφο τῶν ἁμαρτιῶν καὶ μ' ἔσωσεν!... Μετανοιωμένος καὶ ἐξαγνισμένος πιά ρίχθηκα ἀδίστακτα στὴν ἀνοιχτὴ ἀγκαλιὰ τοῦ Χριστοῦ, στὴν ἀγκαλιὰ ποὺ δέχτηκε, δέχεται καὶ θὰ δέχεται εἰς τὸν αἰῶνα (τοὺς μετανοιωμένους βέβαια), ἀσώτους, πόνους, τελῶνας, ληστές, κ.λ.π. κ.λ.π. Μελετῶντας τὴν Ἁγία Γραφή ἡ ψυχὴ μου ἤντησε ἀπὸ τὴν ἀστείρευτὴ πηγὴ τῆς ζωῆς, τὴν παρηγορία ποὺ τόσο εἶχα ἀνάγκη τὴν χαρὰ, τὴν ἀνακούφιση, τὴν ἐλπίδα τὴν εὐτυχία. Μὰ ἐκεῖνο ποὺ αἰσθάνθηκε ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ τὴν μελέτη τῆς Γραφῆς, ἐκεῖνο ποὺ τὴν ἔκανε τρισευτυχισμένη, εἶναι ἡ μακαρία ἐλπίς τῆς αἰωνιότητος! (Α. Κορ. β', 9). Μέσα στὴν Ἁγία Γραφή ἡ ψυχὴ μου βρῆκε τὸν ἀληθινὸ της προορισμό, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἐξαφανισθῆ κατὰ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου, ἀλλὰ ἐκ τοῦ θανάτου θὰ μεταβῆ εἰς τὴν ζωὴν. Ἀπὸ τὴν μελέτη τῆς Γραφῆς, ἡ ψυχὴ μου ἔμαθε νὰ μὴν ἀγαπᾷ τὰ τοῦ «κόσμου» διότι «πᾶν ὅ,τι εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, δὲν προέρχεται ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ὁ κόσμος παρέρχεται καὶ ἡ ἐπιθυμία του ἔπισης. Ἄλλὰ ἐκεῖνος ὅστις κάνει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, μένει εἰς τὸν αἰῶνα (Α' Ἰωάν. β', 15-17). Διδάχθηκα ἐπίσης ὅτι «ἐὰν ἡ ἐπίγειος οἰκία τοῦ σκηνώματος ἡμῶν χαλασθῆ ἔχομεν ἐκ τοῦ Θεοῦ οἰκοδομήν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὡ! αὐτὴ ἡ λέξις αἰωνιότητος! Τὴν γνώρισαν ἄραγε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι; καὶ ἰδίως αὐτοὶ ποὺ ὅπως κι' ἐγὼ πιάσθησαν στὴν παγίδα τοῦ «Βελιάρ», ἡ κι' ἂν δὲν τὴν γνώρισαν θὰ τὴν γνωρίσουν; Εἶθε «ὁ Θεὸς τῆς Εἰρήνης ὅστις ἀνεβίβασε ἐκ τῶν νεκρῶν τὸν μέγα ποιμένα τῶν προβάτων διὰ τοῦ αἵματος τῆς αἰωνίου διαθήκης, τὸν Κύριον Ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν». Εἶθε νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ κι' αὐτούς, ὅπως καὶ ἐμένα, ἀπὸ τῆς ἀλυσίδος τῆς αἰωνίου κολάσεως, νὰ τοὺς χαρίσῃ τὴν μακαρίαν ἐλπίδα τῆς αἰωνιότητος, νὰ τοὺς κάμῃ καὶ αὐτούς καὶ κάθε ἄνθρωπον τελείους εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, διὰ νὰ ἐκτελοῦμεν τὸ θέλημά του, ἐνεργῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸν ὅποιον, εἴη ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, Ἀμήν. (Ἐβρ. ιγ', 21).

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Ἡ ἐποχή πού διανύουμε

ΜΙΑ ΠΟΡΕΙΑ ΜΕ ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΒΑΘΕΙΣ ΚΟΣΜΟΥΣ

ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ

Ἡ 40ήμερος ψυχική προετοιμασία

Ἡ ἐποχή εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆλθομεν ἔχει δημιουργήσει ἓνα ξεχωριστὸ κόσμον εἰς τὴν ἑλληνικὴ καὶ χριστιανικὴ ταύτοχρόνως ψυχῇ. Διπλᾶ τὰ γεγονότα πού ἐζήσαμε καὶ ζοῦμε κατὰ τὶς τελευταῖες αὐτὲς ἡμέρες. Τὰ ἑκατὸ χρόνια πού συνεπληρώθησαν ἐδῶ καὶ λίγες μέρες ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Κρήτης, ὑπῆρξε ἓνας σταθμὸς τῆς δημιουργίας συγκινήσεών μας ἔθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν. Ἡ σκέψις μας ἐγονάτισε εὐλαβικὰ μπροστὰ στὴ μεγάλη θυσία τῶν ἡρώων τῆς μονῆς τοῦ Ἀρκαδίου καὶ ἐφωτίσθηκε ἡ ζωὴ μας ὀλοκλήρη ἀπὸ τὴν λάμψη τῶν φλογῶν τοῦ ὀλοκαυτώματος τῶν πολιορκουμένων. Ὁ κλῆρος ἐστάθη καὶ πάλιν πρωτοπόρος εἰς τὴν μεγάλην αὐτὴν θυσίαν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἡρωϊκὸν ἡγούμενον Γαβριήλ.

Ἐκράτησε στὸ ὕψος τὴν μεγάλην καὶ ἱερὴ ἀποστολὴ του καὶ ἔγραψε μὲ τὸ θάρρος, τὴν ἀποφασιστικότητα καὶ τὴν αὐτοθυσίαν του μαζὶ μὲ ἄλλους ἥρωας ὅπως ὁ πυρπολητὴς Γιαμπουδάκης σελίδα ὑπὲρλαμπρῆ μὲ φωτεινὴν τὴν ἀνταύγειάν τῆς εἰς τὸν ὀρίζοντα ὀλοκλήρου τοῦ ἐλευθέρου καὶ πολιτισμένου κόσμου. Μιμητὲς ἡρώων αὐτῶν ὅλοι οἱ πολιορκημένοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἄξιοι ὅλοι τῆς παραδόσεως τοῦ ἡρωϊσμοῦ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς ιδέας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ὑποδουλώσεώς των στὸν ἀλλόθρισκο, βάρβαρο, τύραννο καὶ κατακτητὴ. Ὅλη ἡ φυλὴ μὲ τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ κεφαλῆς ἔζησε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λαμπάδος πού ἐσκόρπισε ἡ μεγαλειώδης αὐτὴ σελὶς καὶ ἐτέλεσε νοερὸν μνημόσυνο εἰς μνήμην τῶν ἡρώων ἀγωνιστῶν. Ἡ ἔθνικὴ εὐγνωμοσύνη ἐπλημμύρησε τὴν φυλὴν τοῦ ἔθνους ὀλοκλήρου. Ἡ αὐτοθυσία τοῦ Ἀρκαδιοῦ ἀγκάλιασε τὴν ὀρθόδοξον ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐξύψωσε εἰς ἓνα συγκλονιστικὸν ἐκστασιασμό. Τὸ ἔθνικὸ αὐτὸ γεγονὸς ὑπῆρξε ἡ πρωτοπορεία καὶ ἄλλων γεγονότων τὰ ὁποῖα ζοῦμε μὲ τὴν εἴσοδο τῆς ἐποχῆς πού διανύουμε.

Ἡ μνήμη ἑνὸς ἀγίου, τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, μᾶς ὑπενθύμισε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἓνα ἀπὸ τὰ θαύματα τοῦ μάρτυρος τοῦ Χριστοῦ πού εἶναι τόσο συνδεδεμένο μὲ τὴν τελευταίαν πολεμικὴν ἱστορίαν καὶ τὶς σκληρὰς στιγμὰς τοῦ ἀγωνιζομένου

ἔθνους. Ἀλησμόνητη ἀσφαλῶς παραμένει ἡ μάχη τοῦ Ἑλ Ἀλαμείν κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἀγωνιζόμενοι σύμμαχοι καὶ μικρὸς ἀριθμὸς ἑλλήνων ἀνέκοψαν τὴν προέλασιν τῶν στρατιῶν τοῦ Χίτλερ ὑπὸ τὸν Ρόμελ καὶ ἐκρίθη ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἐναντίον τῶν εἰσβολέων. Τὸ γεγονός αὐτὸ ποῦ ὀλίγοι ἴσως τὸ γνωρίζουν ὀφείλεται εἰς θαῦμα τοῦ ἁγίου Μηνᾶ τὴν μνήμη τοῦ ὁποίου ἐωρτάσαμε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Ἀραβικὴ παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Μηνᾶ τὸ ὄνομα Ἑλ Ἀλαμείν ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτὸ διότι ὑπάρχει ἐκεῖ ναὸς τοῦ ἁγίου καὶ διότι, ὡς λέγεται, ἐκεῖ ὑπῆρξεν ὁ τάφος τοῦ μεγαλομάρτυρος τοῦ σημερινοῦ πολιούχου τοῦ Ἑρακλείου τῆς Κρήτης. Ὅταν αἱ στρατιαὶ τοῦ Ρόμελ ἐβάδιζαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀλεξανδρείας ἔφθασαν καὶ εἰς τὸ Ἑλ Ἀλάμείν. Ἐστρατοπέδευον τὴν νύχτα τῆς ἀφίξεώς των ἐκεῖ καὶ τὸ ἄλλο πρωὶ ἠτοιμάζοντο διὰ τὴν μεγάλην ἐπίθεσιν των. Μὲ ἀγωνίαν καὶ μὲ δέος ἀνέμενον οἱ σύμμαχοι καὶ ἰδίως οἱ Ἕλληνες τὴν ἔκβασιν τῆς μάχης, μὲ ἡρωϊσμὸ ὅμως ἀλλὰ καὶ μὲ ἐλάχιστα ἐλπίδες τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ κινδυνεύοντος ὀλιγαριθμοῦ ἐλευθέρου στρατοῦ μας. Ἐλλήν ὅμως ὁ ἅγιος Μηνᾶς δὲν ἀφῆκε νὰ γίνῃ ὀλοκληρωτικὴ καταστροφή. Καὶ τὴν στιγμὴν ποῦ ἐπρόκειτο ν' ἀρχίσῃ ἡ μάχη εὐσεβεῖς τινες Ἕλληνες καὶ σύμμαχοι στρατιωτικοί, ἀξιωματικοὶ καὶ ἄνδρες, εἶδαν τὸν Ἅγιον Μηνᾶ νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ ποῦ ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματί του, νὰ ὀδηγῇ καμῆλας ὅπως ἀκριβῶς εἰκονίζετο εἰς μίαν τοιχογραφίαν τοῦ ναοῦ καὶ νὰ εἰσέρχεται μαζὶ μὲ αὐτὲς εἰς τὸ στρατόπεδο τοῦ ἔχθρου. Τὸ ὄραμα αὐτὸ τὸ εἶδαν καὶ ἄνδρες τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης οἱ τέως πανίσχυροι καὶ ἀήττητοι ἔχθροὶ τῆς ἐλευθερίας κατελήφθησαν ἀπὸ ἀπερίγραπτον πανικὸν καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ σημάνῃ τὸ τέλος τῆς παντοδυναμίας των. Ὁ ἑορτασμὸς τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἔφερε εἰς τὴν μνήμην μας καὶ ἐζωντάνεψε τὴν μορφήν καὶ τὸ μεγαλειῶδες αὐτοῦ θαῦμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἁγίου ποῦ θὰ παραμένῃ ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα γεγονότα ποῦ θὰ ζοῦμε τὸν μῆνα αὐτὸν.

*

Ἀλλὰ καὶ ἡ μνήμη ἑνὸς ἄλλου ἁγίου ποῦ τιμᾶται κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν μᾶς δημιουργεῖ μίαν συγκλονιστικὴν ἐπίσης ψυχικὴν ἀτμόσφαιρα. Ἡ ἑορτὴ τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου ζαναζωντανεῖ σελίδες ποῦ ἐγράφησαν εἰς τὴν παλαιὰ εἰδωλοατρικὴ ἀκόμη πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος. Εἰς μίαν ἐπίσκεψίν του εἰς τὰς Ἀθήνας διδάσκει ὁ ἀπόστολος, ἐθαυματουργῆσε ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐξευτέλησε τοὺς ἀθέους σοφοὺς τῶν Ἀθηναίων μὲ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ θαύματά του. Πρὸ τῶν θαυμάτων αὐτῶν ἐθορυβήθησαν οἱ σοφοὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἐπικαλέσθησαν τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἀρχι-

γραμματέως τῶν Ἰουδαίων εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Τὸν ἐκάλεσαν πανικοβλημένοι νὰ ἔλθῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν ἑλληνικὴ πρωτεύουσα διότι κινδυνεύουν νὰ μὴ λατρευόνται πλέον τὰ εἰδῶλα καὶ νὰ κλονίζεται ἡ θέσις των. Γεμᾶτος παραχῆ καὶ ὀργῆ ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ ἀρχιγραμματεὺς καὶ καλέσας ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ παρουσία ἄλλων γραμματέων καὶ φαρισαίων τῆς συνοδείας του καὶ πολλῶν σοφῶν Ἀθηναίων ἀπήγγειλε σφοδρὸν κατηγορητήριον ἐναντίον τοῦ ἀποστόλου Φιλίππου. Μὲ ἀγωνίαν οἱ παρευρισκόμενοι ἀνέμενον τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀποστόλου. Ἀτάραχος ἐκεῖνος καὶ μὲ ταπεινὴ φωνὴ ἀπέκρουσε τὰς κατηγορίας καὶ ἐστιγμάτισε τὸν Ἰουδαῖον κριτὴν του ὡς ψεύτην, συκοφάντην, παράνομον καὶ ὡς δωροδοκῆσαντα τοὺς στρατιώτας τοῦ μνημείου τοῦ Ἰησοῦ νὰ εἴπουν ὅτι δὲν ἀνέστη ὁ Κύριος ἀλλ' ἔκλεψαν ἐν καιρῷ νυκτὸς οἱ μαθηταὶ τὸ σῶμα του. Ἐξω φρενῶν καὶ μαινόμενος ὁ ἀσεβέστατος Ἰουδαῖος ὤρμησε νὰ θανατώσῃ τὸν Φίλιππον. Παρευθεῖς ὅμως ἔμεινε τυφλὸς καὶ ἀκίνητος. Ὁμοίαν τύχην εἶχαν καὶ οἱ ἄλλοι οἱ κινήθεντες ἐκ τῆς συνοδείας τοῦ ἀρχιγραμματέως ἐναντίον τοῦ ἀποστόλου. Τοὺς ἠὺσπλαχνίσθη ὅμως ὁ ἀπόστολος μιμητῆς τοῦ μεγάλου διδασκάλου του καὶ Θεοῦ του. Ἐδεήθη ὑπὲρ τῆς θεραπείας τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς των καὶ ἤλθεν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς ἡ ἰασις των. Ἐζήτησαν τότε οἱ ἀναβλέψαντες νὰ βαπτισθοῦν. Ὁ ἀπόστολος δὲν εἰσήκουσε τὴν παράκλησίν των, ἐδεήθη ὅμως ὑπὲρ αὐτῶν ἐκ νέου καὶ ἐκτενέστερα τὴν φορὰν αὐτὴν. Μετὰ τὴν προσευχὴ αὐτὴ κατῆλθε θεία δύναμις ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ κατέστρεψε ὅλους τοὺς βωμοὺς καὶ τὰ ἐμφωλευόμενα εἰς αὐτοὺς εἰδῶλα. Ταυτοχρόνως σεισμὸς ἰσχυρότατος ἔσεισε τόσον τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων ὥστε ὅλοι κατέφυγον πρὸς τὸν ἀπόστολον ἔντρομοι καὶ ἐζήτησαν μεγαλοφώνως καὶ κλαίοντες πολλοὶ τὸ λουτρό τῆς ἀναγεννήσεως. Τοὺς ἐβάπτισε τότε ὅλους ὁ ἀπόστολος καὶ ἔμεινε εἰς τὸ σκοτάδι μόνος ὁ Ἰουδαῖος ἀρχιγραμματέας ἐξακολουθῶν νὰ ὑβρίζῃ καὶ νὰ ἀπειλῇ. Δὲν ἐβράδυνε ὅμως νὰ σχισθῇ ἡ γῆ καὶ νὰ καταπιῇ τὸν ἀσεβῆ Ἰουδαῖον ὑβριστὴν. Ἡ μεγάλη θαυματουργικὴ μορφή τοῦ Φιλίππου περνᾷ ἀπὸ τὴν μνήμη μας μὲ θρησκευτικὸ ρῆγος καὶ συγκλονίζει τὴν ψυχὴ τῶν χριστιανῶν τὴν ἡμέρα ποὺ ἐορτάζεται ἡ μνήμη του

*

Ἡ ἐποχὴ αὐτὴ δημιουργεῖ πάντοτε καὶ μιὰ ἄλλην ἀτμόσφαιρα συγκλονιστικὴ τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς. Ἡ ἔναρξις ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Φιλίππου τῆς νηστείας τοῦ Σαρανταήμερου χαιρετίζεται ὡς μιὰ προετοιμασία ψυχικὴ καὶ σωματικὴ γιὰ νὰ δεχθοῦμε τὸν ἐρχόμενον, τὸν μέλλοντα νὰ τεχθῇ ἐκ τῆς παρθένου, τῆς κόρης τῆς Ναζαρέτ, ὁ λυτρωτὴς Κύριος. Ἡ νηστεία

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

61. Πρέπει νὰ δίδεται ἡ ζώνη τῶν ἱερῶν ἀμφίων στοὺς μελλονύμφους;

Αὐτὸς ποὺ γράφει τὶς γραμμὲς αὐτὲς δὲν ἔχει τὴν ἰδέα ὅτι εἶναι ἀλάθης. Ὅταν πρὶν ἀπὸ ἓνα καὶ πλεόν ἔτος ἀνελάμβανε νὰ ἀπαντᾷ στὶς ἀπορίες τῶν ἱερέων, ποὺ θὰ ἀφοροῦσαν κυρίως σὲ λειτουργικὰ θέματα, μάντευε ἀπὸ τὰ λίγα ἐρωτήματα ποὺ εἶχε μπροστὰ του, ὅτι πολλὰ ἀπ' αὐτὰ θὰ τὸν ἔφεραν σὲ δύσκολη θέσι καὶ ὅτι ἡ ἀπάντησι σὲ ὅλα δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι πάντα ἀναντίρρητη. Γι' αὐτὸ ἐξ ἄλλου προλογίζοντας ζήτησε νὰ ἀκούη καὶ τὶς τυχόν διαφορετικὰς γνώμες τῶν ἀναγνωστῶν του καὶ νὰ ξανα-

αὐτὴ ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν προσευχὴν μᾶς κρατεῖ κατὰ τὸ διάστημα τῶν σαράντα ἡμερῶν εἰς μίαν κατάστασι ψυχικῆς ἀποκαθάρσεως καὶ περισυλλογῆς. Ἡ σκέψις μας στρέφεται πρὸς τὴν ταπεινὴν φάτιν τῆς Βηθλεὲμ καὶ ἓνα φῶς, τὸ λαμπρὸ φῶς τῆς ἀπολυτρώσεως ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν κατάρρα, γεμίζει τὴν ζωὴν μας. Οἱ σαράντα ἡμέρες τῆς νηστείας διανοίγουν ἓνα δρόμο ἐπάνω εἰς τὸν ὁποῖον ἀρχίζει μιὰ εὐλαβικὴ μας νοερὴ πορεία. Ὁ χρόνος ποὺ κυλᾷ μὲ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν μᾶς φέρνει πρὸς τὴν Βηθλεὲμ καὶ συντομεύει τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας πρὸς τὸν ἐξαγνισμόν καὶ τὴν ἀπολύτρωσι. Τὸν ὁδεύουμε ἀκούραστα τὸν δρόμο αὐτὸ μὲ ἀκλόνητη τὴν πίστι ὅτι θὰ ἀγκαλιάσουμε καὶ θὰ αἰσθανθοῦμε ταπεινοὶ προσκυνητὲς μπροστὰ στὸ ἱερὸ σπήλαιον τὸ θεῖο ρῆγος ποὺ θὰ μᾶς προσφέρουν τὰ θεῖα σπάργανα καὶ ὀἶσταρα-νωμένοι θεός.

*

.....

Ὁ μῆνας αὐτὸς μᾶς προσφέρει ὅλες τὶς εὐκαιρίες μιᾶς ψυχικῆς ἀναγεννήσεως ἀπὸ ὅλες τὶς μορφές. Ἡ ἑλληνικὴ πατρίδα ἡ φυλὴ, οἱ ἥρωϊκοὶ ἀγῶνες τῆς μετὰ τοὺς σημερινούς ἀγῶνας γιὰ τὴν μεγαλόνησο Κύπρον ἀγκαλιασμένες μὲ τὴν χριστιανικὴν ἑλληνικὴν θρησκείαν. Σταματοῦμε μπροστὰ σὲ σταθμούς ἥρωϊκοὺς καὶ μεγαλειώδεις καὶ ἀφίνουμε πίσω στὸ δρόμον τῆς πορείας μας τὴν πολύβοη τύρβη τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς τῶν ἄλλων ἐποχῶν. Τὰ βλέμματά μας ἀθέλητα στρέφονται πρὸς τὸν φωτεινὸν ἀστέρα ποὺ καθωδήγησε δύο χιλιάδες περίπου χρόνια τώρα τοὺς μάγους ἐξ Ἀνατολῆς πρὸς τὸν τόπον ὅπου γεννᾶται τὸ θεῖον βρέφος.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

συζητή μαζί τους τις ἐνδεχόμενες ἀντιρρήσεις των. Κοινὸς σκοπὸς μας εἶναι νὰ βροῦμε τὸ σωστὸ καὶ τὴν ἀλήθεια ἀναζητῶντας τὴν μέσα στὶς ἄδολες πηγές τῆς πίστεως καὶ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀποφεύγοντας τοὺς σκοπέλους τῆς πλάνης καὶ τὸ σκότος τῆς ἀγνοίας. Τώρα ἔχει μπροστά του ἕναν ὀγκώδη φακέλλο ἐπιστολῶν, στὶς ὁποῖες μπορεῖ νὰ ἀριθμῆση ἀπορίες ποὺ ὑπερβαίνουν τὸν ἀριθμὸ ἐκείνων, στὶς ὁποῖες δόθηκαν κατὰ δύναμιν ἀπαντήσεις. Καὶ οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς ἀναφέρονται σὲ δυσκολώτατα θέματα, σὲ πραγματικὰ «ἄπορα». Ἀπ' αὐτὲς μερικὲς ἐπανέρχονται σὲ παλαιότερα ἐρωτήματα καὶ διατυπώνουν ἀντιρρήσεις σὲ ἀπαντήσεις, ποὺ ἔχουν ἤδη δημοσιευθῆ. Δύο ἀπ' αὐτὲς ἀναφέρονται στὸ θέμα τῆς ἀπαντήσεως στὴν ὑπ' ἀριθμὸν 34 ἐρώτησι.

Μία εἶναι ἐπιστολὴ τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. Γ. Παρασκευοπούλου, ἡ ὁποία δημοσιεύεται κατωτέρω. Μία ἄλλη τοῦ αἰδεσιμ. πρεσβυτέρου Εὐδ. Θεριακῆ θέτει μὲ πολλὴ εὐγένεια ἕνα ἐρωτηματικὸ στὴν ἀπάντησι τοῦ γράφοντος στὴν ἴδια ἐρώτησι καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους. Ὁ ἱερεὺς ποὺ ὑπέβαλε τότε τὴν ἐρώτησι ἂν πρέπη νὰ δίδεται στοὺς ἀρραβῶνας καὶ στοὺς γάμους ἡ ζώνη τῶν ἱερῶν ἀμφίων δὲν ἔλεγε ἐπακριβῶς σὲ τί συνίστατο τὸ ἔθιμο αὐτό, ὃ δὲ γράφων ὑπέθεσε ὅτι πρόκειται περίπου σὰν τὸ «ξεφόρεμα», ποὺ γίνεται στοὺς ἀρρώστους μετὰ τὴν θεία λειτουργία, διέβλεψε μόνο πὼς ὑπῆρχε σ' αὐτὸ «κάποια φανερὴ ἢ ὑπολανθάνουσα μαγικὴ διάθεσι». Οἱ νέες ἐπιστολὲς ἔδειξαν πὼς ἦταν κάτι τὸ σοβαρότερο. Πράγματι δὲν συμβιβάζεται οὔτε πρὸς τὸν σκοπὸ, οὔτε πρὸς τὴν ἱερότητα τῶν ἱερῶν ἀμφίων νὰ δίδεται ἕνα ἀπὸ αὐτά, ἡ ζώνη ἐνπροκειμένῳ, γιὰ νὰ τὴν φοροῦν οἱ νεόνυμφοι ὡς «ἀποτρόπαιοι» τῶν δαιμονικῶν ἐνεργειῶν. Οἱ ἐπιστολογράφοι ἔχουν δίκαιο· δὲν πρέπει νὰ δίδεται ἡ ζώνη οὔτε τὸ ὑποκατάστατο τῆς ζώνης σὲ παρόμοιες περιστάσεις.

Θὰ πρέπει ὅμως γιὰ τὴν ἀλήθεια νὰ εἰποῦμε δυὸ πράγματα. Πρῶτο, ὅτι οἱ δεισιδαίμονες αὐτοὶ χριστιανοὶ δὲν κάμνουν μαγεία μὲ τὸ ἱερὸ ἄμφιο, ἀλλὰ προσπαθοῦν μὲ ἕνα ἱερὸ μέσο νὰ ἀποτρέψουν τὶς ἐνεργείες τῆς μαγείας καὶ τοῦ διαβόλου. Τὸ ἴδιο δὲν κάμνει ἐπισήμως ἡ Ἐκκλησία μὲ τὶς ἐξορκιστικὰς εὐχές, τὶς εὐχές τῆς βασκανίας, τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, μὲ τὸ σταύρωμα τοῦ πάθους διὰ τῆς ἁγίας λόγχης καὶ ἀνεπισήμως μὲ τὰ ἄνθη, τὰ φυλακτήρια, τὰ κομμάτια τοῦ βαμβακιοῦ, ποὺ ἔρχονται σὲ ἐπαφή μὲ τὰ ἅγια λείψανα, τὰ ἁγιάσματα, τὰ σάβανα τῶν ἐγκαινίων κλπ.; Τὶς περισσότερες φορὲς οἱ ἄνθρωποι ποὺ ζητοῦν αὐτὰ καὶ τὰ χρησιμοποιοῦν εἶναι εὐλαβέστεροι ἀπὸ ἐμᾶς, ποὺ τυχὸν δὲν τὰ ζητοῦμε, ἄλλο ἂν ἡ εὐλάβειά των καὶ οἱ τρόποι τῆς ἐκδηλώσεώς της εἶναι λαϊκοί, ἀπλοϊκοί, ἀφελεῖς, ἴσως καμμιά φορὰ πολὺ λίγο γνησίως χρι-

στιανικοί. "Ολοι ξεύρομε τὸ ἄπειρο πλῆθος τέτοιων πράξεων καὶ ἐθίμων. Ἐχῶ μπροστά μου ἓνα πρόσφατο βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Γ. Μέγα μὲ τὸν τίτλον : «Ἑλληνικαὶ ἐορταὶ καὶ ἔθιμα τῆς λαϊκῆς λατρείας» ποῦ στίς 250 σελίδες τοῦ ἀπαριθμεῖ χιλιάδες παρόμοιες ἐκδηλώσεις. Ἄλλες ἀπ' αὐτὲς εἶναι κληρονομίαι προχριστιανικῆς, ἄλλες κατακριτέες, ἄλλες ἀνεκτές, ἄλλες εὐλαβεῖς, ὅλες ὅμως δεικνύουσι τὴν βαθειὰ διείσδυσι τοῦ χριστιανισμοῦ στὴν εὐσέβεια τοῦ λαοῦ μας. Κι' αὐτὲς οἱ φανερά εἰδωλολατρικῆς ἔχουσι πᾶρει νέο χριστιανικὸ ἔνδυμα. Ἡ κάθαρσι δὲν γίνεται μὲ ἀφορισμοὺς καὶ ἀναθέματα, ἀλλὰ θὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μακρᾶς, ἐντατικῆς καὶ σοβαρῆς διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ μας, ποῦ καλλιεργούμενος πνευματικᾶ θὰ βρῆ στὸ γνήσιον χριστιανικὸ πνεῦμα τὴν λύσι τῶν φόβων καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν του.

Δεύτερο, ὁ ΟΓ' κανὼν τῶν ἀγίων Ἀποστόλων δὲν ἐπισημαίνει τὸ ἐπιτίμιο τοῦ ἀφορισμοῦ στοὺς ἀπλοϊκοὺς πιστοὺς ποῦ ζητοῦν τὴν ζώνη καὶ τὴν φοροῦν λίγες ὥρες γιὰ νὰ ἀποτρέψουσι τὰ «μάγια» καὶ τὴν ἐπιστρέφουσι, ἀλλὰ σ' ἐκείνους ποῦ σφετερίζονται «εἰς οἰκείαν χρῆσιν» τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια. Δηλαδή, ὅπως ἐπεξηγεῖ τὸν κανόνα αὐτὸν καὶ ὁ Ι' κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρας συνόδου, σ' ἐκείνους ποῦ πέρνουσι τὰ ἱερὰ ποτήρια, τοὺς δίσκους καὶ τὰ ἄλλα σκεύη καὶ ἄμφια καὶ τὰ χρησιμοποιοῦν «εἰς ἰδίαν χρῆσιν» καὶ «εἰς ἴδιον κέρδος» τὰ ὑφαρπάζουσι καὶ τὰ καταμολύνουσι «εἰς χρῆσιν ἀνίερων καὶ εἰς ἐκείνους ποῦ μετασχηματίζουσι ἄμφια τῆς ἀγίας τραπέζης ἢ τοῦ ἱερέως καὶ τὰ φοροῦν «εἰς οἰκείων χιτῶνα».

Αὐτὰ βεβαίως δὲν δικαιώνουσι τὸ φόρεμα τῆς ἱερᾶς ζώνης ἔστω καὶ γιὰ ἀποτρεπτικοὺς σκοποὺς, ἔστω καὶ γιὰ μικρὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τοὺς πιστοὺς. Ἡ ζώνη ἔχει προορισμὸ νὰ φορῆται ἀπὸ τὸν ἱερέα, καὶ μόνον ἀπ' αὐτόν, κατὰ τὴν θεῖα λειτουργία. Ἄλλη χρῆσις τῆς καὶ ἀσύμφωνος πρὸς τὸν προορισμὸ τῆς εἶναι καὶ ἀπρεπής. Ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ ἔχη τὸ θάρρος νὰ ἀρνηθῆ τὴν παραχώρησίν τῆς, ἀφοῦ κατὰ τὸν ἀρμόζοντα τρόπο διαφωτίσῃ πρῶτα σχετικῶς τοὺς πιστοὺς.

62. Κατὰ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου πολλαὶ γυναῖκες ἔχουσι τὴν συνήθειαν νὰ ἀγοράζουσι καὶ νὰ ἀνάπτουσι κηρία. Ἐπειδὴ τοῦτο προκαλεῖ θόρυβον δὲν νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῆ; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Σ. Ἀλεξοπούλου).

Κατὰ διάφορα ἱερώτατα σημεῖα τῆς θείας λατρείας συνηθίζουν πράγματι οἱ πιστοὶ καὶ ἰδίως αἱ γυναῖκες νὰ ἀνάβουσι εἰς

τὰ μανουάλια ἢ νὰ κρατοῦν ἀναμμένα κηριά. Αὐτὸ γίνεται σὲ πολλὰ μέρη κατὰ τὴν Τιμιωτέρα στὸν Ὁρθρο καὶ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὸ Χερουβικὸ τῆς θείας λειτουργίας. Ὅτι αὐτὸ γίνεται αἰτία ἀναταραχῆς στὸ ἐκκλησίασμα καὶ ὅτι διασπᾷ τὴν προσοχὴ τῶν ἐκκλησιαζομένων κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ. Ἡ κίνησις ἀπὸ τὸ παγκάρι πρὸς τὰ μανουάλια, τὸ ἀνάμμα τῶν κηριῶν, ἢ ἐπιστροφή πάλι τοῦ καθενὸς στὴν θέσι του πολὺ λίγο βέβαια συντελοῦν στὴν αὐτοσυγκέντρωσι, πού ἐπιβάλλουν οἱ ἱερὲς αὐτὲς στιγμὲς τῆς θείας λατρείας. Πιὸ ἐκδηλοῦν γίνεται αὐτὸ κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Εὐαγγελίου, στὴν ὁποία καὶ ἀναφέρεται ὁ ἐρωτῶν, ὅταν οἱ καθυστερημένοι στὸ ἀνάμμα τοῦ κηριοῦ τῶν ἐμποδίζουν μὲ τίς κινήσεις τῶν τὴν ἀκρόασι τῶν θείων λόγων.

Γνωρίζω μερικὸς ἱερεῖς πού συστηματικὰ ἐπεδίωξαν καὶ ἐν μέρει ἐπέτυχαν νὰ περιορίσουν τὴν ἀταξία αὐτῆ. Ἀλλὰ τὸ ἀνάμμα τοῦ κηριοῦ ἰδίᾳ κατὰ τὸ Εὐαγγέλιο ἀποτελεῖ ἔθιμο βαθειὰ ριζωμένο μέσα στὸν χριστιανικὸ λαό. Εἶναι δὲ πολὺ ἀρχαῖο, καθὼς φαίνεται, καὶ δὲν γίνεται χωρὶς λόγο. Ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ὅτι τὸ ἀνάμμα τοῦ κηριοῦ ἀποτελεῖ τιμὴ πρὸς τὸν ὁμιλοῦντα διὰ τοῦ Εὐαγγελίου Σωτήρα, συμβολίζει καὶ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, πού διὰ τοῦ Εὐαγγελίου λάμπει στὶς καρδιές μας κατὰ τὸν ὑπαινιγμὸ τῆς εὐχῆς πού λέγεται πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου: «Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, φιλόανθρωπε Δέσποτα, τὸ τῆς σῆς θεογνωσίας ἀκήρατον φῶς...», ἢ κατὰ τὸ «Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι», πού λέγεται μεταξὺ τῶν δύο ἀναγνωσμάτων τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων. Πάντοτε τὴν ἀνάγνωσι τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου συνώδευε φωταψία, πού ἐπεκτεινόταν καὶ στὸ ἐκκλησίασμα. Δὲν νομίζω δὲ πῶς εὐκόλα μπορεῖ νὰ ξεριζωθῇ ἓνα τόσο παλαιὸ ἔθιμο. Θὰ μπορούσε πάντως νὰ περιορισθῇ πολὺ ἢ ἀναταραχῆ, ὅταν τὸ ἀνάμμα τοῦ κηριοῦ γίνεται πρὶν ἀπὸ τὰ ἀναγνώσματα κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ψαλμωδίας τοῦ τρισαγίου μὲ τὴν ἀρμόζουσα εὐλάβεια καὶ προσοχὴ ἔτσι ὥστε κατ' ἐλάχιστο νὰ διασαλευεῖται ἢ τάξι καὶ νὰ μὴ διαταράσσεται ἢ ἀνάγνωσι τῶν ἱερῶν κειμένων.

Ἄς μὴ ξεχνοῦμε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ χριστιανοὶ πού παρίστανται στὶς ἱερὲς ἀκολουθίας δὲν εἶναι ἄψυχα ὄντα οὔτε ἀγάματα. Ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ τῶν στὴν θεία λατρεία τοὺς ἐπιβάλλει νὰ ὑποψάλλουν, νὰ ἀλλάζουν στάσεις, νὰ μετακινοῦνται, νὰ προσέρχωνται στὴν θεία κοινωνία, στὸν ἀσπασμὸ τοῦ σταυροῦ ἢ τοῦ Εὐαγγελίου, στὴν διανομὴ τῶν βαίων, τῶν ἀνθέων κλπ., στὴν χρίσι διὰ τοῦ εὐχελαίου, νὰ παρακολουθοῦν λιτανεῖς κ.ο.κ. Ὅταν μὲ συνεχῆ καὶ συστηματικὴ νοθεσία φθάσουν σὲ σημεῖο τέτοιο οἱ πιστοὶ μας, ὥστε νὰ συμπεριφέρονται στὸ νὰ καὶ νὰ

Ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν «Ἐφημέριον».

Π ρ ὸ ς

τὴν Διεύθυνσιν περιοδικοῦ «Ἐφημέριος»

Εἰς Ἀθήνας

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Μὲ ἐνδιαφέρον πολὺ παρακολουθῶ εἰς τὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΝ» τὰς ἀπαντήσεις «σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες», διὰ τῶν ὁποίων πράγματι λύνονται πολλαὶ ἀπορίαι καὶ διαφωτίζονται πολλὰ ζητήματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῶν αἰδ. ἐφημερίων. Διὸ καὶ σᾶς εὐχαριστῶ καὶ σᾶς συγχαίρω διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς στήλης αὐτῆς.

Εἰς τὸ τελευταῖον ὅμως φύλλον τοῦ ἐφημερίου (1—5—66), ἐξ ὅσων ἐγράφησαν, ὡς ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν 34, ἐδημιουργήθη ἡ ἐντύπωσις εἰς πολλοὺς ἐφημερίους τῆς περιφερείας ἡμῶν, ἀσφαλῶς καὶ εἰς ἄλλους, ὅτι συνιστᾶται νὰ δίδεται ὑπὸ τῶν ἐφημερίων ἡ ζώνη εἰς τὴν μελλόνυμφον, πρᾶγμα ὕπερ δὲν εἶναι ὀρθόν, οὐδὲ πρέπον.

Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. συντάκτου τῶν ἀπαντήσεων ἀναφερόμενον χωρίον Συμεῶν τοῦ Θεσσαλονίκης δὲν πρέπει νὰ ἔχη καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἐν θέματι περίπτωσιν, πολὺ περισσότερον δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' ἀναλογίαν εἰς αὐτήν. Διότι εἶναι ἄλλο πρᾶγμα νὰ ποθῇ ὁ ἐκκλησιαζόμενος πιστὸς (τὸ χωρίον ὁμιλεῖ διὰ τὴν Μ. Εἰσοδον) νὰ ἐγγίῃ ἢ νὰ ἀσπασθῇ μὲ εὐλάβειαν ἓνα ἐκ τῶν φορουμένων ὑπὸ τοῦ ἱερουρογοῦντος κληρικοῦ ἱερῶν ἀμφίων καὶ καθ' ὀλοκληρίαν διάφορον τὸ νὰ δώσωμεν ἓνα ἄμφιον εἰς τὸν οἰονδήποτε, νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ὅπουδῆποτε, ὡς ἐν προκειμένῳ νὰ δώσωμεν τὴν ζώνην διὰ νὰ τὴν ζώσῃ εἰς τὴν μέσῃν τῆς ἢ μελλόνυμφος, πιθανώτατα μαζὶ μὲ τὸν ἀπήγανον, σκόρδον ἢ ἄλλα μαγικὰ φυλλακτά!! Τὸ πρῶτον εἶναι ὄντως ἐκδήλωσις πίστεως καὶ εὐλαβείας. Τὸ δεῦτερον εἶναι ἐκδήλωσις ἀνίερως καὶ βεβήλωσις τῶν θείων. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν περίπτωσίν μας δὲν πρέπει νὰ ἔχη ἐφαρμογὴν τὸ ἀνωτέρω χωρίον τοῦ Συμεῶν, ἀλλὰ ὁ ΘΓ' κανὼν τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, ὀρίζων ταῦτα : «Σκευὸς χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν ἀγιασθέν, ἢ ὀθόνην, μηδεὶς ἔτι εἰς οἰκίαν χρῆσιν σφετε-

ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των αὐτὰ πολιτισμένα καὶ μὲ τὴν δέουσα εὐλάβεια καὶ συστολή, θὰ βελτιωθοῦν πολὺ τὰ πράγματα καὶ ἡ θεία μας λατρεία θὰ πλησιάσῃ πολὺ πρὸς τὴν ἰδεώδη μορφή καὶ τάξι τῆς.

Φ.

ριζέσθω. Παράνομον γάρ. Εἰς δέ τις φωραθείη, ἐπιτιμάσθω ἀφορισμῶν). (Προβλ. καὶ Γ'. κανόνα τῆς Πρωτοδευτέρας).

Πολλοὶ ἱερεῖς διὰ τὸ μὴ τύχουν τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ κανόνος διὰ τὸ νὰ προσφυλάξουν δὲ ἐκ τούτου καὶ τοὺς ἐνορίτας των!, ἔχουν μίαν ἰδιαιτέραν ζώνην, τὴν ὁποίαν δὲν χρησιμοποιοῦν παρὰ μόνον διὰ τὸ τὴν δίδουν εἰς τὴν μελλόνυμφον. "Ὅμως καὶ τοῦτο δὲν εἶναι πρέπον, διότι, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι ἡ ζώνη αὐτὴ ἄμφιον ἱερὸν καὶ ἁγιασμένον, δὲν ἔχουν ἰσχὺν τὰ ὑπὸ τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ τοῦ Συμῶν λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν κληρικὸν νὰ ἐξαπατᾷ καὶ νὰ ἐμπαίξῃ τοὺς ἐνορίτας Χριστιανούς του, πολλὸ περισσότερο νὰ καλλιεργῇ δεισιδαιμονίας καὶ προλήψεις.

Δὲν εἶναι «ἐκδήλωσις εὐλαβείας» ἡ ζήτησις τῆς ζώνης. Εἶναι ἐκδήλωσις καθαρῶς μαγικῆ. Εἶναι δεῖγμα τῶν πολλῶν μεθοδειῶν τοῦ Σατανᾶ, διὰ τῶν ὁποίων σπροσπαθῆ, ὅπως πάντα, ὑπούλως καὶ ἐντέχνως, νὰ παραπλανήσῃ «εἰ δυνατόν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς», νὰ διακωμωδῇ τὰ ἱερά καὶ τὰ θεῖα, νὰ διαστρεβλώνη τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, ὥστε νὰ διακρατῇ αἰχμαλώτους εἰς τὴν κυριαρχίαν του τοὺς Χριστιανούς ἀνθρώπους. Θὰ ἔλεγα εἶναι μέσον τοῦ προαιωνίου μας ἔχθρου διὰ τὸ μὴ ἐπενεργήσῃ ἡ Χάρις τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου. Τὴν ζώνην δὲν τὴν ζητοῦν ἀπὸ εὐλάβειαν. Τὴν ζητοῦν, διότι τὸ ὑπέδειξεν ἡ θρησκευτικὴ ἀμάθεια καὶ ἡ δεισιδαιμονία τῶν ἀνθρώπων ἢ ὁ ἐξορκιστῆς καὶ ὁ μάγος, πρὸς τὸν ὅποιον οἱ μελλόνυμφοὶ ἢ οἱ συγγενεῖς των κατέφυγον καὶ ἐζήτησαν τὴν συμβολὴν των διὰ τὸ νὰ μὴ τοὺς «πιάνουν τὰ μάγια». Διὰ τοῦτο συνήθως ἐπιμένουν νὰ ζητοῦν τὴν ζώνην ἄνθρωποι δεισιδαίμονες καὶ προληπτικοί. "Ἀνθρωποὶ ποὺ δὲν ἔχουν πολλὰς σχέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν μυστηριακὴν ζωὴν. "Ἀνθρωποὶ χωρὶς βαθεῖαν πίστιν καὶ ἔμπρακτον Χριστιανικὴν ζωὴν.

Δὲν εἶναι «ἐκδήλωσις εὐλαβείας» ἡ ζήτησις τῆς ζώνης. "Ὅσον δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐκδήλωσις εὐλαβείας ἡ ζήτησις Ἁγ. Μύρου πρὸς χρῆσιν μαγικὴν (πόσες φορὲς δὲν ἔχουν εὐρεθῆ ἐνώπιον τοιαύτης ζητήσεως οἱ ἱερεῖς;) ἄλλο τόσον δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐκδήλωσις εὐλαβείας ἡ ζήτησις καὶ χρῆσις τῆς ζώνης τῶν κληρικῶν πρὸς τὸν αὐτὸν μαγικὸν σκοπὸν.

"Ὅχι λοιπόν. Ποτὲ καὶ ἀπὸ κανένα ἱερέα δὲν πρέπει νὰ διδεται ἡ ζώνη.

Ἐπιθυμοῦν οἱ μελλόνυμφοὶ νὰ τοὺς ζώσῃ κατὰ τὸν γάμον των ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ; Θέλουν νὰ δύνανται νὰ ἐξουδετερώσου τὰς προσβολὰς τοῦ πονηροῦ («καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου;») Ἰδοὺ τί ἔχουν νὰ κάμουν. Νὰ ἀγνίζουν τὸν ἑαυτὸν των διὰ τοῦ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

Τὸ μυστικὸ τῆς ἀγιότητος.

Μετὰ τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας δὲν γνωρίζει ἄλλο ἀνάστημα τῆς Θείας Χάριτος μεγαλύτερο ἀπὸ τὸν Παῦλο. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος, στοὺς ἐγκωμιαστικούς λόγους, ποὺ τοὺς ἀφιέρωσε, τὸν συγκρίνει μὲ τοὺς ξεχωριστοὺς ἄνδρες τῆς Γραφῆς, ἀκόμη δὲ καὶ μὲ τὶς Ἀσώματες Δυνάμεις καὶ τὸν βρίσκει ἀνώτερό τους σὲ πολλὰ.

Ποιὸ εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς ἀγιότητος, τόσης καὶ τέτοιας, τοῦ Παύλου; Μᾶς τὸ ἀποκαλύπτει ὁ ἴδιος, στὶς Ἐπιστολές του, μιλῶντας ἀκριβῶς γιὰ τὴ Θεία Χάρη. Λέγει ὅτι εἰς αὐτὴν ὀφείλει τὸ πᾶν. Ὅτι εἶναι δικό της ἀριστούργημα.

Βλέπει δύο Παύλους. Ὁ ἓνας εἶναι ἐκεῖνος, ποὺ ἔφθασε σὲ σημεῖο ἀγιότητος τόσο θαυμαστό, ὥστε ν' ἀξιώθῃ, ἀνήκοντας

μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως, νὰ ἐνοῦνται πρὸ καὶ μετὰ τὸν γάμον των μὲ τὸν Σωτῆρα Θεάνθρωπον Ἰησοῦν διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας κοινωνίας καὶ νὰ λάβουν σταθερὰν τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀκολουθοῦν πιστὰ εἰς τὴν ζωὴν των τὰ διδάγματα τοῦ Ἀγ. Εὐαγγελίου.

Θέλουν καὶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ συγγενεῖς τῶν μελλονύμφων νὰ τοὺς ἴδουν ἀγαπημένους καὶ εὐτυχισμένους εἰς τὴν ζωὴν των; Ἄς μὴ τρέχουν νὰ ζητοῦν μαγικὰ φίλτρα ἢ νὰ πάρουν τὴν ζωὴν τοῦ ἱερέως ἢ νὰ ἀγοράζουν κουφέτα νὰ τοὺς πετροβολήσουν. Ἀλλὰ ἄς προσέλθουν εἰς τὸ μυστήριον καὶ μὲ εὐλάβεια ἄς προσευχηθοῦν πρὸς τοῦτο. Ὁ Πολυεύσπλαγχνος Θεός, ποὺ ἀκούει τὰς προσευχὰς τῶν δικαίων θὰ ἀκούσῃ καὶ τὴν ἰδικὴν των καὶ θὰ χάρισῃ καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ τὰ τέκνα των χαρὰν καὶ προκοπὴν εἰς τὴν ζωὴν των.

Ἄρχιμ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας

ἀκόμη σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον, νὰ βρεθῆ μέσα στὸν παράδεισο. Ὁ ἄλλος εἶναι ἐκεῖνος, πού δὲν βλέπει ἐπάνω του παρὰ ἀδυναμία, «ἀσθένεια». Ὁ πρῶτος ἀνήκει στὸ ἐνεργητικὸ τῆς Θείας Χάριτος. Ὁ ἄλλος εἶναι ὁ Παῦλος αὐτὸς καθεαυτὸν. Ἄν ὁ Παῦλος, πού ξέρουμε καὶ τιμᾶμε, εἶναι τόσο μεγάλος ἅγιος, αὐτὸ ὀφείλεται στὴ Θεία Χάρι καὶ στὴ συναίσθησι τῆ δικῆ του γιὰ τὴν ἀναξιοτήτά του, δηλαδὴ στὴν ταπεινοφροσύνη. «Γι' αὐτὸν τὸν δεύτερο Παῦλο καυχῶμαι», λέγει ὁ μέγας Ἀπόστολος. Ἡ ταπεινοφροσύνη, λοιπόν, εἶναι τὸ μυστικὸ τῆς ἀγιότητος τοῦ Παύλου, τὸ μυστικὸ τῆς ἀγιότητος κάθε ἀληθινὰ ἀγίου. Ὅσο πιὸ ψηλὸ εἶναι ἓνα οἰκοδόμημα, τόσο βαθύτερα θεμέλια πρέπει νὰ ἔχη. Τὸ ὕψος τῆς ἀγιότητος εἶναι ἀνάλογο μὲ τὸ βάθος τῆς ταπεινοφροσύνης. Ἄγιος, λοιπόν, εἶναι ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸ μέτρο τῆς ταπεινῆς ιδέας πού τρέφει γιὰ τὸν ἑαυτό του.

Ἡ μένουσα πόλις.

«Οὐκ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν», γράφει ὁ Ἀπόστολος, ἐκφράζοντας τὴν αἴσθησι τῶν ἀληθινὰ πιστῶν τοῦ Χριστοῦ ἀπέναντι στὸν παρόντα κόσμον. Ἡ πατρίδα τοῦ χριστιανισμοῦ εἶναι ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ θὰ βρεθοῦμε μετὰ τὴν ἐκδημία μας. Ὁ κόσμος, ὅπου ζοῦμε τώρα, θὰ παρέλθῃ. Κι' ἐμεῖς εἴμαστε προσωρινοὶ πάνω του. Ἀπλῶς τὸν διαβαίνουμε. Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἱκανὸ νὰ μᾶς συνδέσῃ μόνιμα ἐδῶ κάτω μαζί του. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, στὸν δεύτερο λόγο του γιὰ τὸν Εὐτρόπιο, λέγει ὅτι ὁ παρὼν κόσμος εἶναι σὰν ἓνα πανδοχεῖο κι' ἐμεῖς σὰν ταξιδιωτῆς. Ποιὸς βλέπει τὸ πανδοχεῖο σὰν τόπο ἄξιο ἐνδιαφέροντος ὄχι πρόσκαιρου καὶ φευγαλέου; Σταθμεύει σ' αὐτό, ἀλλὰ ὁ νοῦς κι' ἡ καρδιά του εἶναι στὸν τόπο τοῦ προορισμοῦ του. Τὸ ποῦ βρίσκεται τώρα δὲν εἶναι ἡ χαρὰ κι' ἡ ἱκανοποίησις του. Ἡ χαρὰ κι' ἡ ἱκανοποίησις του εἶναι στὸ ποῦ πηγαίνει.

«Πρόσθετε ἡμῖν πίστιν».

Ἡ πίστις, ὅπου ὑπάρχει, μπορεῖ νὰ μετακινήσῃ ὄρη, λέγει ὁ Κύριος. Ποιὰ ὄρη; Τὸν σωρὸ τῶν παθῶν, τῶν ἁμαρτωλῶν ροπῶν. Ἀφοῦ παραμένει αὐτὸς ὁ σωρὸς, σημαίνει ὅτι ἡ πίστις μας εἶναι ἑλλιπής. Ἔχει ἀνάγκη προσθέσεως. Οἱ μαθηταὶ παρακάλεσαν κάποτε τὸν Χριστό: «Πρόσθετε ἡμῖν πίστιν». Ἴδου ἓνα αἴτημα, πού δὲν πρέπει νὰ λείπη ποτε ἀπὸ τῆς προσευχῆς μας.

Ὁ πασχάλιος ἄνθρωπος.

«Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν», τονίζει ὁ θεῖος Παῦλος. Ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου εἶναι τὸ κεντρικὸ στοιχεῖο κι' ἡ βάσις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ βιώσεως. Ἡ σκέψις κι' ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πηγάζει καὶ καταυγάζεται, ἐμπνέεται καὶ διαποτίζεται ἀπὸ τὸ κυρυφαῖο αὐτὸ γεγονός τῆς ἐν Χριστῷ οἰκονομίας. Τὸ Πάσχα εἶναι γιὰ μᾶς τοὺς ὀρθοδόξους ἡ «ἐορτὴ ἐορτῶν» κι' ἡ «πανηγυρις πανηγύρεων». Ἀλλὰ κι' ὅλος ὁ λειτουργικὸς λόγος τῆς Ἐκκλησίας μας κι' ὅλο τὸ περιεχόμενο τῆς λατρείας της, μὲ τὸ κατὰ Κυριακὴ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας σὰν καρδιά, εἶτε ἄμεσα εἶτε ἔμμεσα, ἀπὸ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ φωταυγοῦνται, αὐτὴν κατ' ἐξοχὴν καὶ πικνότερα ἐξαίρουν καὶ μὲ τὸ νόημά της σφραγίζουν τὴ βίωσιν τοῦ χριστιανισμοῦ.

Γι' αὐτὸ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς πασχάλιου χαρᾶς, τῆς πάνω ἀπὸ τὸν θάνατο θεολογίας, τοῦ ἀντιτραγικοῦ κι' ἀντιδικανικοῦ πνεύματος στὴν ἐρμηνεία καὶ διαμόρφωσι τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Θεῖο καὶ τὸν κόσμον.

Ἀπὸ παιδαγωγικὴ ἄποψι, ἡ πραγματικότης αὐτὴ ἔχει ἄκρα σπουδαιότητα. Τὸ ἐλληνοχριστιανικὸ μορφωτικὸ ἰδεῶδες, διακονούμενο στὰ πλαίσια τῆς ἐθνικῆς παιδείας καὶ τοῦ κατηχητικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ἔγκειται στὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ὁποῖου ἡ διάνοια, τὸ αἶσθημα κι' ἡ πράξις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθοῦν ἔξω ἀπὸ τὸ πασχάλιο θεολογικὸ καὶ βιωτικὸ κλίμα. Στὸ κλίμα αὐτὸ ὀδηγεῖ, εἰσάγει καὶ διακρατεῖ τὸν ἄνθρωπον τὸ ἐλληνορθόδοξον πνεῦμα, παρέχοντας ἔτσι τὴ μόνη πράγματι λυτρωτικὴ κατεύθυνσι κι' ὀλοκλήρωσι στὸ νόημα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, πού οἱ αἰσιόδοξοι καταβολές του, ἑλληνικὲς κυριώτατα, σ' αὐτὴν τὴν κατάληξι ὑποσυνείδητα τείνουν διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

Ἰδεῶδες, λοιπόν, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, τῆς ὑγιοῦς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας, ὅπως τὴν ὑπαγορεύει καὶ τὴ διαμορφώνει τὸ ἐλληνικὸ πνεῦμα, εἶναι ὁ πασχάλιος ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος, πού ἐμφανίζεται ὀρθίος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ κι' ἐλεύθερος στὴν ἀτένισι καὶ χρησιμοποίησι τῆς κτίσεως. Γιατί, χάρις στὴν Ἀνάστασι, «νῦν πάντα πεπλήρωται φωτὸς, οὐρανὸς τε καὶ γῆ», ἡ κτίσις συνελευθερώθη μὲ τὸν ἄνθρωπον, ὅπως πάλι τονίζει ἄλλοι ὁ θεῖος Παῦλος.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

*Ν. Θ. Μπουγάτσου - Δ. Μ. Πατιστάτου, Καθηγη-
τών Θεολόγων ΠΙΣΤΙΣ, ΖΩΗ, ΛΑΤΡΕΙΑ. Σχολικόν διά
τὴν Γ' Τάξιν Γυμνασίου, ν. τ., σχῆμα 8ον, σελ. 178.*

Τὸ βιβλίον τοῦτο, διηρημένον εἰς δύο μέρη, εἰς μὲν τὸ Α' Μέρος περιλαμβάνει ἔκθεσιν τῶν ἀληθειῶν τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως εἰς ἑπτὰ ἐνότητας, εἰς δὲ τὸ Β' Μέρος ἔκθεσιν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν λατρείας καὶ τῶν κανόνων τοῦ χριστιανικοῦ βίου εἰς τέσσαρας ἐνότητας, συμφώνως πρὸς τὸ νέον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα (ΒΔ 425/4.5.1966), πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' Τάξεως Γυμνασίου ν. τ.

Ἡ ἔκθεσις εἶναι σύντομος, σαφῆς εἰς γλῶσσαν ὁμαλὴν καὶ ρέουσαν, εἰς μορφήν ἀνωτέρας δημοτικῆς ἐγγιζούσης τὴν ἀπλὴν καθαρεύουσαν, προσηρμοσμένην εἰς τὴν ἀντιληπτικὴν ἱκανότητα τῶν μαθητῶν πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται. Εἶναι προσέτι ἀπηλλαγμένη λαθῶν, βαρβαρισμῶν, σολοικισμῶν καὶ ἀκαταλήπτων φράσεων, τῶν λίαν συνήθων, δηλαδή, μειονεκτημάτων τῶν πλείστων διδακτικῶν βιβλίων, τῶν εἰς τὴν δημοτικὴν γεγραμμένων κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς.

Μία ἐπὶ πλέον ἀρετὴ τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου εἶναι ἡ σύντομος πλὴν ἀκριβολόγος διατύπωσις τῶν ἀληθειῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ζωῆς καί, τὸ σπουδαιότερον, ἀνευ δογματικῶν λαθῶν ἢ ἀσαφειῶν, δυναμένων νὰ προκαλοῦν ἀμφιβολίας ἢ ἀβεβαιότητος.

Τέλος, ἀμφότεροι οἱ συγγραφεῖς εἶναι ἄξιοι πολλῶν ἐπαίνων, διότι, παρὰ τὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ἀντιμετωπίσουν λόγῳ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ νέου ἀναλυτικοῦ προγράμματος, ἐπέτελεσαν πραγματικὸν ἄθλον ἐπιτυχόντες νὰ περιλάβουν εἰς τὸ βιβλίον τῶν λίαν ἐπιτυχῶς καὶ εὐσυνόπτως τόσον ἐκτεταμένον διδακτικὸν ὕλικόν, τὸ ὁποῖον παλαιότερον ἀπῆτει διετῆ τοῦλάχιστον διδασκαλίαν, προσενεγκόντες εἰς τε τοὺς διδασκομένους καὶ τοὺς διδάσκοντας ἄρτιον ἐγχειρίδιον διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, διὸ καὶ συνιστῶμεν αὐτὸ ἐκθύμως εἰς πάντα θεολόγον καθηγητὴν Γυμνασίου.

Π. Χ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητὴς τῆς Ἠθικῆς καὶ Χριστιανικῆς Κοινωνιολογίας
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΙΔΗΣΕΙΣ Τ.Α.Κ.Ε.

Πρὸς
Τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία»
Ἐνταῦθα

Ἐπειδὴ παρὰ πλείστων ἐφημερίων μὲς ὑποβάλλονται ἐρωτήματα περὶ τοῦ ποῖα ἐκ τῶν πιστοποιητικῶν καὶ βεβαιώσεων τῶν ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν ἐφημερίων ἀπαλλάσσονται τῆς κληρικοσημάνσεως, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσωμεν ὑμᾶς, ὅπως εὐαρεστηθῆτε καὶ δημοσιεύσῃτε εἰς τὸν «Ἐφημέριον» τὴν ὑπ' ἀριθ. 222/15.6.59 ἀπόφασιν τοῦ Δ/κοῦ Συμβουλίου τοῦ ΤΑΚΕ τὴν ὁποίαν παραθέτομεν κατωτέρω καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναγράφονται περιοριστικῶς αἱ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας τὰ ἐκδιδόμενα πιστοποιητικά ἢ βεβαιώσεις, δὲν κληρικοσημάνονται, ἵνα οἱ ἐφημέριοι λάβωσι καὶ πάλιν γνῶσιν αὐτῆς.

Μετὰ τιμῆς
Ὁ Διευθύνων Σύμβουλος
ΖΑΦ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ

Συνεδρ. ΙΑ' / 15.6.1959.

—ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ 222. Τὸ Δ. Συμβούλιον λαβὼν ὑπ' ὄψιν εἰσήγησιν τοῦ κ. Δ/τος Συμβούλου, καθ' ἣν ἐπιβάλλεται ὅπως δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Συμβουλίου καθορισθοῦν τὰ πιστοποιητικά, ἅτινα θὰ συντάσσονται ἄνευ κληρικοσημάνσεως, ἅτε μέχρι σήμερον τοῦ θέματος τούτου ρυθμιζομένου ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου κατ' ἀνάλογον ἐφαρμογὴν τῶν περὶ χασοσύμου ἰσχυροσῶν διατάξεων ἀποφασίζει: α) ὅπως ζητηθῇ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Ἑθν. Παιδείας καὶ Θρησκ./των ἡ νομοθετικὴ ρύθμισις τοῦ κρατοῦντος σήμερον καθεστώτος καὶ β) μέχρι τῆς ρυθμίσεως ταύτης, ὅπως ἐξαιρεθῶσιν τῆς κληροσημάνσεως αἱ αἰτήσεις καὶ τὰ πιστοποιητικά τῶν κάτωθι κατηγοριῶν, α) ἀπόρων, β) θυμάτων καὶ ἀναπήρων πολέμου, γ) πάσης φύσεως συγγων περὶ τοῦ ἀμεταβλήτου τῆς οἰκογενειακῆς τῶν καταστάσεως ἐπὶ τῷ τέλει ἀπολήψεως τῆς συντάξεώς των, δ) πολυτέκνων προκειμένου περὶ τῆς πιστοποίησεως τῆς ιδιότητος αὐτῶν ὡς πολυτέκνων, ε) δι' ἐγγραφῆν εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ στ) αἱ πιστοποιήσεις, βεβαιώσεις ἢ προσυπογραφαὶ αἱ ἐκδιδόμεναι πρὸς ὕφελος τοῦ Δημοσίου, διὰ τὸν κατάρτισμόν τῶν δημοτολογίων καὶ μητρώων τῶν Δήμων Κοινοτήτων, στρατολογίας κλπ., καθορισθῇ δὲ ἐκγυκλίως ὁ τρόπος ἀποδείξεως μιᾶς ἐκάστης τῶν ἀνωτέρω ιδιοτήτων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσ. Ζέροβαν Π. Κερτίζα—Λαρπείας Ἡλείας. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα τεύχη. Γνωρίζατέ μας τὴν παραλαβὴν των.—Αἰδεσιμ. Καμβύσης ν Νικόλαον, Σαπονακέικα, Κνωρίας. Ἐνεργώφητε καὶ σᾶς ἀπεστείλαμεν τὰ ἀπὸ 1.1.66 τεύχη.—Αἰδεσιμ. Κίτσον Νικόλ., Χαλκιάδες, Ἄρτης. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ εἰς τὴν διευθύνσιν σας.—Αἰδεσιμ. Καρδηλανάπτῃν Γεώργιον, Λαριώνα, Πέτρας Λέσβου. Ἐνεργώφητε καὶ ἀπεστείλαμεν εἰς ὑμᾶς τὴν σειρὰν τῶν τευχῶν τοῦ το. ἔτους.—

Αἰδεσιμ. Μπετσάκον Γεώργιον, Ὁρσετιάδα Ἐβρου. Ἐνεγράφητε μερίμῃ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας.— Αἰδεσιμ. Νούσιαν, Ἰωάν., Χαλμοούκην Ἀθαν., Καλλιακμάνην Σωζορ., Ντανάκαν Χρυσοστ., Ἐτακτοποιήθησαν αἱ διευθύνσεις σας μερίμῃ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας.— Αἰδεσιμ. Δωρίδαν, Ἱ. Καλαχάνην Κ., Φαρμάκην Στέφ. καὶ Χατζῆν Ἰάκωβον. Ἐγένοντο αἱ μεταβολαὶ εἰς τὰς διευθύνσεις σας μερίμῃ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως σας.— Αἰδεσιμ. Θανόπουλον Γεώργιον, Γλαῦζον Πατρῶν. Ἐνεγράφητε καὶ ἀποστείλαμεν εἰς ὑμᾶς τὰ τεύχη τοῦ προηγουμένου ἔτους. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας ἐπιληροφρηθῆμεν τὴν ἐφημεριακὴν σας θέσιν.

Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν αἰδεσιμωτάτων παραπονοῦνται διὰ τὴν καθυστέρησιν ἀπαντήσεων εἰς ἀπορίας τῶν ἐπὶ λειτουργικῶν, κανονικῶν κ.λπ. θεμάτων, καθιστῶμεν γνωστὸν, ὅτι ἡ ἀπάντησις γίνεται κατὰ σειρὰν λήψεως τῶν ἀποριῶν. Δαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς πληθώρας τούτων, ἐπόμενον εἶναι νὰ καθυστερῇ ἐπιτιχορόν ἡ ἀπάντησις.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κριτικὴ τοῦ «Ὀύμανιστικοῦ» ἢ ἀνθρωπιστικοῦ ιδεώδους ἐξ ἐπόψεως χριστιανικῆς (Ε'). — Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μπαρδάκου, Γεν. Διευθυντοῦ Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ὁ Ἀγωνιστής. — Τοῦ Ἁγίου καὶ Μεγάλου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, Ὁ περὶ Ἱερωσάνης Λόγος. Ἀπόδοσις Θεοδόσῃ Σπεράντσα. — Ἀρχιμ. Νικοδήμου Γκατζιρούλη, Ἱεροκ. Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, «Κύριε φιλῶ σε», — Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Ἐγκώμιον τῆς ἀρετῆς. Ἀπόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτη. — Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Ἡ χαρὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. — Ὁρθοκωντικές καὶ ἠθικὲς μελέταις τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου Αἰγίνης, Γνώρισε τὸν ἑαυτό σου. Ἀπόδοσις Θεοδόσῃ Σπεράντσα. — Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου, Πλείότερον καὶ καθαρότερον φῶς εἰς τὴν νεολαίαν μας. — Βασ. Ἠλιάδῃ, Μία πορεία μὲ πολλαπλᾶ γεγονότα τοῦ δημιουργοῦν ἑσωτερικοῦς βαθεῖς κόσμους. — Φ. Ἀπαντήσεις καὶ λειτουργικῆς, κανονικῆς καὶ ἄλλης ἀπορίας. — Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Παρασκευοπούλου, Ἱεροκ. Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν «Ἐφημέριον». — Βασ. Μουστάκη, Στὸ περιθώριον τῆς Ἁγίας Γραφῆς. — Π.Χ. Δημητροπούλου, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Βιβλιοκρισία. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Τύποις : ΤΣΙΡΩΝΗ (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)
Ὁδὸς Μενάνδρου 4, Ἀθῆναι — Τηλέφ. 311.121.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἰασωνίδου 22, Σοῦρμενα